

Opinnäytetyö (AMK)

Sosionomi (AMK)

2022

Varhaiskasvatus

Rosa Merivirta, Veera Lehtinen & Sofi Salmela

VARHAISKASVATUKSEN SOSIONOMI OSANA LÄHITIIMIÄ

– näkemyksiä varhaiskasvatuksen sosionomin
työnkuvasta

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosionomi (AMK)

2022 | 57 sivua, 5 liitesivua

Rosa Merivirta, Veera Lehtinen & Sofi Salmela

VARHAISKASVATUKSEN SOSIONOMI OSANA LÄHITIIMIÄ

- näkemyksiä varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvasta

Vuonna 2018 luettiin uusi varhaiskasvatustilaki, mikä muutti varhaiskasvatuksen työnimikkeitä. Yksi uusista työnimikkeistä oli varhaiskasvatuksen sosionomi. Kuitenkin kyseisen työnimikkeen tehtäväkuva kentällä on vielä hieman auki. Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää, mitä kyseinen työnimike voisi tuoda varhaiskasvatuksen kentälle ja kuinka se voisi auttaa lähitiimiä varhaiskasvatustyössä.

Paimion kaupungille tehdyssä opinnäytetyössä tutkittiin tietoperustan kautta, mitä varhaiskasvatuksen sosionomin osaamiseen liittyy. Selvitimme myös tiimityöskentelyn tärkeyttä ja kuinka toimiva tiimi yhdistetään laadukkaaseen varhaiskasvatukseen, huomioiden laatuindikaattorit. Loimme myös kolme tutkimuskysymystä, jotka olivat: millainen on toimiva lähitiimi, mitkä ovat tiimin jäsenten työtehtävät varhaiskasvatuksessa, miten varhaiskasvatuksessa työskentelevät opettajat ja lastenhoitajat kokevat työtehtävien muutoksen varhaiskasvatuksen sosionomien tullessa osaksi lähitiimiä, sekä millaisia odotuksia varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvaan liittyy. Vastausten kartoittamiseen käytimme apuna Webropol-kyselytyökalua. Laadullisen tutkimuksen vastausten avaamiseen käytimme teemoittelua apuna.

Webropol kyselyn avulla selvisi, että tällä hetkellä varhaiskasvatuksen puolella työskentelevät arvostavat sosionomin (AMK) tietoja ja taitoja. He tiedostavat sen, että varhaiskasvatuksen sosionomeja tarvitaan kentälle. Vastauksissa korostui moniammatillisuus sekä sosionomien (AMK) vahvuus toimia perheiden kanssa.

ASIASANAT:

varhaiskasvatus, sosionomi, sosiaalipedagogiikka, tiimityöskentely, moniammatillisuus

BACHELOR'S / MASTER'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Bachelor of Social Services

2022 | 57 of pages, 5 pages in appendices

Rosa Merivirta, Veera Lehtinen & Sofi Salmela

SOCIAL SERVICES BASED EARLY CHILDHOOD EDUCATION PROFESSIONAL AS A PART OF WORK TEAM

- views on the job description for Social Services based early childhood education professional

A new early childhood education law was enforced in 2018 which changed the work titles in early childhood education work. One of the new titles was Social Services based early childhood education professional. However, the job description of this title is still not entirely clear. The purpose of this thesis is to find out what this new title could bring to the field and how it could help the working team.

In this thesis, which was made for the city of Paimio, research was made through a theory base in order to find out what sort of know-how is related to the title of Social Services based early childhood education professional. The importance of teamwork and how to connect a functional team to good early childhood education while taking quality indicators into consideration were also examined. Three following research questions were established; What is a functioning work team? What are the work assignments of each team member in early childhood education? How do teachers and nurses experience the change in work assignments as Social Services based early childhood education professionals join their work team and what sort of expectations are involved with the job description of Social Services based early childhood education professional? To collect the replies to these questions the Webropol-questionnaire tool was used. Thematic analysis was used to help analyse the answers in this qualitative research.

Findings from the Webropol-questionnaire concluded that currently people working in early childhood education appreciate the knowledge and skills of Social Services based early childhood education professionals (University of Applied Sciences). They are also aware of the need for Social Services based early childhood education professionals in the field of early childhood education. Their multi professionalism and the ability to function with the families of the children was highlighted in the replies

KEYWORDS:

early childhood education, social services, social pedagogy, teamwork, multi professionalism

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 SOSIONOMIN (AMK) OSAAMINEN VARHAISKASVATUKSESSA	8
2.1 Varhaiskasvatuksen henkilöstö lain näkökulmasta	8
2.2 Sosionomin (AMK) työtä ohjaava ammattietiikka	9
2.3 Sosionomin (AMK) erityisosaaminen varhaiskasvatuksessa	12
3 LAADUKAS VARHAISKASVATUS	16
3.1 Varhaiskasvatuksen laatuindikaattorit	16
3.2 Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen	19
3.3 Lapsen oikeus osallisuuteen	22
3.4 Pedagoginen dokumentointi	23
4 TIIMITYÖSKENTELY VARHAISKASVATUKSESSA	26
4.1 Moniammatillinen tiimi	26
4.2 Varhaiskasvatuksen tiimin työtehtävät	27
4.3 Vuorovaikutuksen ja kommunikoinnin merkitys tiimityöskentelyssä	31
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	32
5.1 Tutkimuksen tarve ja perustelut	32
5.2 Tutkimuksen eteneminen	34
5.3 Tutkimusmenetelmä	35
5.4 Tutkimusaineisto ja tutkimuksen analyysitavat	37
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	39
6.1 Hyvän lähitiimin ominaisuudet	39
6.2 Lähitiimin työtehtävät	40
6.3 Odotukset varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvasta	42
7 YHTEENVETO JA ARVIOINTI	45
7.1 Tutkimustulosten yhteenveto	45
7.2 Tutkimuksen arviointi	50
7.3 Tulosten julkaiseminen ja ammatillinen kasvu	52
LÄHTEET	54

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuslupa

Liite 2. Sähköpostin saatekirje kyselylomakkeeseen

Liite 3. Kyselylomake

KUVIOT

Kuvio 1 Vastaaajien ammattinimikkeet	45
Kuvio 2 Vastaaajien ammattinimikkeet, vastauksin jokin muu	46
Kuvio 3 Vastaaajien koulutustausta	46
Kuvio 4 Vastaaajien koulutustausta, vastauksin jokin muu	46

1 JOHDANTO

Sosiaalipedagogiikka on tärkeä osa sosionomin (AMK) työnkuvaa. Sosiaalipedagogiikan mukainen työote pitää sisällään osallisuuden, yhteisöllisyyden, sekä dialogisuuden (Kuosmanen & Santala 2019) ja nämä kolme asiaa ovat myös varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvan mukaisia tehtäviä. Tutkimuksemme tavoitteena on kartoittaa, millaisia näkemyksiä ja ajatuksia varhaiskasvatuksen opettajilla ja lastenhoitajilla on varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvasta ja liittymisestä lähitiimiin. Valitsimme kolme näkökulmaa, joista lähdimme tarkastelemaan näkemyksiä varhaiskasvatuksen sosionomin osaa varhaiskasvatuksessa. Näkökulmat ovat seuraavat: toimiva lähitiimi ja tiimin jäsenten työtehtävät varhaiskasvatuksessa, varhaiskasvatuksessa työskentelevien opettajien ja lastenhoitajien näkemys työtehtävien muutokseen varhaiskasvatuksen sosionomin tuleksa osaksi lähitiimiä ja odotukset varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvasta. Tietoperustassamme käsittelemme olennaisena osana sosionomin (AMK) osaamista varhaiskasvatuksessa.

Sosionomin (AMK) rooli varhaiskasvatuksessa on aiheena tuore ja monia mietityttävä teema. Tutkimuksemme tarpeellisuus piilee siinä, mikä näkemys varhaiskasvatuksen ammattilaisilla on tulevasta varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvasta. Varhaiskasvatuslaissa on määritetty, että vuonna 2030 astuu voimaan uusi laki, jonka mukaan varhaiskasvatuksen sosionomin tulee olla osana lähitiimiä (Opetus- ja kulttuuriministeriö n.d). Tutkimuksemme toteutetaan Paimion kaupungille.

Tutkimuksemme teoriapohja käsittelee sosionomin (AMK) osaamista kolmesta eri näkökulmasta, jotka ovat sosionomin (AMK) osaaminen varhaiskasvatuksessa, laadukas varhaiskasvatus ja tiimityöskentely varhaiskasvatuksessa. Aloitamme teoriapohjassamme kuvailun varhaiskasvatuksesta lain näkökulmasta. Käsitellessämme sosionomin (AMK) osaamista varhaiskasvatuksessa otamme huomioon muun muassa sosionomin (AMK) työtä ohjaavaa ammattietiikkaa, sekä sosionomin (AMK) erityisosaamisen varhaiskasvatuksessa. Seuraava näkökulma, jota teoriapohjamme sisältää, on laadukas varhaiskasvatus. Laadukasta varhaiskasvatusta olemme käsitelleet laajasti varhaiskasvatuksen laatuindikaattoreiden kautta. Lisäksi otimme teoriapohjaan muita tärkeitä laadukkaan

varhaiskasvatuksen teemoja, kuten lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen, lapsen oikeus osallisuuteen, sekä pedagoginen dokumentointi. Kolmas ja viimeinen teoriapohjan näkökulmistamme on tiimityöskentely varhaiskasvatuksessa. Tiimityöskentelyä käsittelemme moniammatillisen tiimin näkökulmasta, varhaiskasvatuksen lähitiimin erilaisten työtehtävien näkökulmasta, sekä vuorovaikutuksen tärkeydestä tiimityöskentelyssä.

Tietoperustan jälkeen keskitymme esittelemään tutkimuksen toteuttamista ja tuloksia. Tutkimuksen toteuttamista käsittelevässä kappaleessa kuvaamme ensin tutkimuksen tarvetta ja perusteluja tutkimuksen tarpeellisuudelle. Esittelemme myös opinnäytetyömme tutkimuskysymykset ja kuinka tutkimuksemme on edennyt. Tutkimuksemme on kvalitatiivinen, eli laadullinen tutkimus ja tutkimuksen etenemisen jälkeen, kerromme millaisia menetelmiä ja analyysitapoja olemme tutkimuksen aineiston analysointiin käyttäneet. Tämän jälkeen esittelemme tutkimuksemme tulokset, sekä niiden yhteenvedon. Tulosten esittelyn jälkeen kuvaamme eettiset periaatteet ja tutkimuksemme luotettavuuden. Opinnäytetyömme lopussa kuvaamme myös ehdotuksemme opinnäytetyön esittelystä Paimion kaupungin varhaiskasvatuksen johtoryhmälle. Kerromme myös omasta ammatillisesta kasvustamme opinnäytetyön kirjoittamisen aikana.

2 SOSIONOMIN (AMK) OSAAMINEN VARHAISKASVATUKSESSA

2.1 Varhaiskasvatuksen henkilöstö lain näkökulmasta

Varhaiskasvatusta ohjaavat monet lait. Varhaiskasvatuksen velvoitteet perustuvat varhaiskasvatuslakiin, suomen perustuslakiin sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Varhaiskasvatuksessa käytetään myös soveltaen hallintolakia ja lakia viranomaisen toiminnan julkisuudesta. Jos jokin toimija järjestää varhaiskasvatusta, hän sitoutuu samalla kansainvälisten sopimusten velvoitteisiin, jotka ovat YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista, YK:n lapsen oikeuksien sopimus, YK:n alkuperäiskansojen oikeuksista, YK:n kestävän kehityksen tavoitteet, tasa-arvolaki, yhdenvertaisuuslaki sekä Euroopan ihmisoikeussopimus. (Opetus- ja kulttuuriministeriö n.d.)

Varhaiskasvatuksessa huomioidaan myös lapset, jotka tarvitsevat erityistä tukea ja käyttävät sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita ja tukitoimia. Näissä tilanteissa otetaan käyttöön soveltaen vammaisuuden perusteella järjestävistä palveluista ja tukitoimista annettu laki, kehitysvammaisten erityishoidosta annettu laki ja terveydenhuoltolaki sekä sosiaalihuoltolaki. (Opetus- ja kulttuuriministeriö n.d.)

Varhaiskasvatusta säättää varhaiskasvatuslaki (540/2018), joka vastaa varhaiskasvatuksen järjestämisestä ja tuottamisesta, lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen sekä tätä koskevasta tietovarannosta. Varhaiskasvatuslaissa (540/2018) käsitellään laajasti lain tarkoitusta sekä sen säädöksistä. Tässä laissa on kolme eri toimintamuotoa; päiväkotitoiminta, perhepäivähoito sekä avoin päiväkotitoiminta. Laissa korostetaan lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen ja kasvun sekä oppimisen tärkeyttä, jonka lisäksi myös kasvatussyhteistyön tärkeyttä kodin sekä päiväkodin välillä. Jokaisella varhaiskasvatuskäisellä lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen 20 tuntia viikossa tai tarvittaessa myös laajempaan hoitoon. Esiopetus on Suomessa maksutonta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö n.d.)

Vuonna 2018 astui voimaan uusi varhaiskasvatuslaki (540/2018), joka tarkensi paljon lainsäädäntöä. Uudella lain voimaantulolla pyrittiin nostamaan varhaiskasvatuksen laatua, jonka vuoksi henkilökunnan koulutustasoa nostettiin, sekä työnimikkeitä vaihdettiin. Uudet nimikkeet ovat varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi,

varhaiskasvatuksen lastenhoitaja. Uudella varhaiskasvatuslailla pyrittiin myös vahvistamaan pedagogista puolta päiväkodeissa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö n.d.)

Henkilöstömitoitus on myös tärkeää huomioida varhaiskasvatuksessa, sillä lapsimäärät kasvavat ryhmissä ja ryhmän sisällä saattaa olla erityistä tukea tarvitsevia lapsia. Varhaiskasvatuksessa tulee olla varhaiskasvatuslain (540/2018, 35§) mukaan lapsiin suhteutetusti riittävä henkilöstön mitoitus. Henkilöstön mitoitukseen varhaiskasvatuksessa vaikuttaa lapsen ikätaso, lapsiryhmän koko sekä tuen tarpeet. Tuen tarpeen vaatiessa lapsella on lain mukaan oikeus avustajaan. Avustajaa ei lasketa henkilöstömitoitukseen. Neljää alle kolme -vuotiasta lasta kohden on oltava vähintään yksi varhaiskasvatuslaissa (540/2018, 26–28§) määritelty ammattihenkilö.

Alle kolme -vuotiaita lapsia tulee olla ryhmässä kuitenkin enintään 12. Yli kolme -vuotiaita lapsia saa olla ryhmässä enintään 21, yhdellä kasvattajalla kuitenkin enintään seitsemän lasta. Yli kolme -vuotiaiden osa-aikaisessa päivähoitossa enintään viisi tuntia päivässä olevia lapsia saa olla enintään 13 yhtä kasvattajaa kohden. (Valtioneuvostonasetus asetus varhaiskasvatuksesta 753/2018, 1§.)

Varhaiskasvatuksessa esiintyy myös paljon ristiriitoja. Arvokeskusteluissa korostetaan varhaiskasvatuksen tärkeyttä lapsen kehityksen ja oppimisen kannalta, mutta samaan aikaan varhaiskasvatuksesta vähennetään resursseja ja korostetaan tehokkuutta. Pienemmät resurssit muun muassa henkilökunnassa tuottavat paineita työhön, mikä heijastuu lasten hyvinvointiin. (Kangas ym. 2021, 60.)

2.2 Sosionomin (AMK) työtä ohjaava ammattietiikka

Ammattieettisistä periaatteista ei voi vain puhua, vaan ne täytyy näkyä varhaiskasvatuksessa tekoina. Ammattietiikkaa käytetään apuna ristiriitatilanteissa. Niiden tehtävänä on auttaa ammattilaisia näkemään asioita asiakkaan näkökulmasta ja tekemään sen perusteella oikeita ratkaisuja. Ne ohjaajat ammattilaisia miettimään tarkemmin asiakkaan oikeuksia. Sosiaaliala liittyy vahvasti ihmisten auttamiseen ja epäkohtien korjaamiseen. (Talentia 2017.)

Eettisyyteen liittyy myös henkilökunnan uskallus puuttua oman organisaation epäkohtiin ja niiden viemiseen eteenpäin. Varhaiskasvatuksessa on löydetty ratkaisu epäkohtien

eteenpäin viemiseen. Viime vuonna 2021 elokuussa varhaiskasvatuslakiin lisättiin henkilöstön ilmoitusvelvollisuus. Uusi laki koskee varhaiskasvatuslain 26–30§:ssa tarkoitettua henkilöstöä eli varhaiskasvatuksen sosionomia, hoitajaa, opettajaa, erityisopettajaa sekä perhepäivähoitajaa. Henkilöstön ilmoitusvelvollisuus tarkoittaa käytännössä sitä, että työ- ja virkasuhteessa olevan henkilön on ilmoitettava välittömästi varhaiskasvatuksen toimipaikan toiminnasta esimiehelleen, jos henkilö huomaa epäkohtia työssään tai jos lapsen varhaiskasvatus ei toteudu oikealla tavalla. Oikeanlainen varhaiskasvatus ei toteudu, jos lapsen tavoitteet, hyvinvointi tai kasvu on vaarantunut. Esimiehen kuuluu viedä asia eteenpäin välittömästi, eikä ilmoituksen tekijälle saa koitua vahinkoa ilmoituksesta. (Varhaiskasvatuslaki 540/2021, 57a§.)

Sosiaalialan työ perustuu ammattietiikkaan ja arvoihin. Arvolla tarkoitetaan jotakin päämäärää ja suotavaa asiaa. Arvot ohjaavat ihmisten toimintaa. Arvolla tarkoitetaan myös jotakin merkityksellistä asiaa. Etiikka on puolestaan tieteenala, joka tutkii moraalialaa ja kysymyksiä. Esimerkiksi mikä on oikein ja mikä on väärin. Ammattietiikalla tarkoitetaan eri ammattien määrittelemiä näkemyksiä siitä, mikä toiminta on missäkin tilanteessa oikeanlaista ja hyväksyttävää. Ammattietiikka on yhdessä mietittyjä näkemyksiä oikeasta ja väärästä. Eettiset ongelmat ovat moraalisia ongelmia. Ammattieettisessä pohdinnassa tarvitaan lain tuntemusta. (Karjalainen ym. 2020, 58.)

Sosionomin keskeisiä eettisiä periaatteita ovat ihmisarvo, sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja ihmisoikeudet. Eettiset periaatteet on jaettu yhdeksään eri osaan. Sosionomin työssä pitää näyttäytyä ja toteutua kaikki nämä yhdeksän eettistä periaatetta. Ammatillisuuteen kuuluu myös se, että on valmiudet toteuttaa ja käyttää harkintakykyään työskennellessään eettisten periaatteiden mukaisesti. Sosiaalialan eettiset periaatteet pitävät sisällään: *ihmisen oikeuden ilmaista tunteitaan ja kielteisiä kokemuksiaan, arvostavan vuorovaikutuksen ja luottamuksen, itsemääräämisoikeuden ja osallisuuden, jokaisen ihmisen ainutlaatuisen kokonaisuuden huomioon ottaminen ja ihmisen voimavarojen ja vahvuuksien huomioiminen*. Lisäksi eettisiä periaatteita ovat: *oikeus osuuteen voimavaroista, yhdenvertaisuus, epäoikeudenmukaisten toimintatapojen ja käytäntöjen vastustaminen sekä syrjinnän vastustamisen ja erilaisuuden hyväksymisen*. (Talentia 2017, 7.)

Varhaiskasvatuksessa eettisten periaatteiden lähtökohtana on lasten oikeuksien, ihmisten ja ympäristön kunnioittaminen sekä varhaiskasvatuksessa työskentelevien toiminnan

tukeminen. Julkisten ja hyvinvointialojen liiton mukaan varhaiskasvatuksen eettiset periaatteet ovat: *kunnioitan ja kohtelen lasta, perhettä ja kollegoita oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti riippumatta sukupuolesta, uskonnosta, alkuperästä, iästä, kyvyistä tai mielipiteistä. Lapsella on oikeus hyvään ja laadukkaaseen hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen päivittäin. Lapsen yksilöllisen kasvun tukeminen ja seuraaminen yhteistyössä perheen kanssa sekä lapsen auttaminen, jotta hän löytää oman paikkansa turvallisessa kasvatusyhteisössä. Lisäksi kohdata lapsi olemalla aidosti läsnä, lapsen itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, huomioiden lapsen ikä ja kehitys. Työilmapiiriin edistäminen, työskentely ammatillisesti arvostaen omaa, että muiden ammatillista osaamista, sekä oman ammatillisuuden arvioiminen ja kehittäminen. Viimeisenä omien rajojen tiedostaminen, luottamuksellinen työskentely huomioiden vaihteluvallisuus sekä oman työhyvinvoinnin ylläpitäminen.* (Julkisten ja hyvinvointialojen liitto n.d.)

Jokainen ihminen omaa omanlaisensa arvot ja erilaiset eettiset periaatteet. Työskennellessä ihmisten parissa työntekijän täytyy kuitenkin muistaa lain määräämät eettiset periaatteet. Joskus viralliset eettiset periaatteet saattavat olla ristiriidassa omien eettisten periaatteiden kanssa ja aiheuttaa erimielisyyksiä työyhteisössä. Tällöin on hyvä keskustella asioista rehellisesti, mutta kuitenkin muistettava hoitaa työasiat virallisten periaatteiden mukaisesti. Ammatilliseen velvollisuuteen kuuluu tietää, mitä on tekemässä ja millainen vaikutus tietyllä päätöksellä on asiakkaaseen ja työyhteisöön. Varhaiskasvatuksen sosionomin työ on asiakkaan rinnalla kulkeminen, hänen toiveidensa ja tarpeiden huomioiminen yhdessä työyhteisön kanssa. Varhaiskasvatuksessa työskentely on vastuullista ja eettistä. Arjessa voi tulla vastaan tilanteita, joihin ei ole helppoa ja yksinkertaista vastausta. Tällöin toiminta perustuu eettisiin periaatteisiin. Päätökset voivat olla isoja ja vaikuttaa laaja-alaisesti koko perheeseen. Eettisten periaatteiden noudattaminen lisää perheiden tasavertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Varhaiskasvattajan ammatilliseen kasvuun liittyy myös vahvasti eettisten periaatteiden sisäistäminen. (Kirveslahti ym. 2018, 43–45.)

Tasa-arvo on oleellinen osa suomalaista varhaiskasvatusta. Se näyttäytyy muun muassa varhaiskasvatuslaissa, varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa. Sukupuoli jakautumisesta on tehty paljon tutkimuksia ja on huomattu, että sukupuolten tasa-arvo ei aina toteudu varhaiskasvatuksessa. Jotta sukupuolten välinen tasa-arvo kasvaisi, tarvittaisiin varhaiskasvatukseen

enemmän sukupuolisensitiivisyyttä. Sukupuolisensitiivisyyttä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi henkilöstön koulutuksessa, tasa-arvo osaamisessa sekä päiväkotien arjen suunnittelussa. Suomessa peruskouluissa on pakollista laatia tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Tämä voitaisiin ottaa käyttöön myös varhaiskasvatuksessa. Vaikutukset näkyisivät parhaiten, kun asiaan perehdyttäisiin systemaattisesti, jatkuvasti sekä tavoitteellisesti. (Kangas ym. 2021, 56.)

2.3 Sosionomin (AMK) erityisosaaminen varhaiskasvatuksessa

Laadukkaan kasvatusyhteistyön laatuindikaattoriin kuuluu lapsen ja hänen huoltajansa arvostaminen, avoin, tasavertainen ja luottamuksellinen suhde, kunnioitus huoltajien tuntemukseen lapsestaan sekä henkilöstön ammatillinen tieto ja osaaminen. Suomessa ei puhuta enää kasvatuskumppanuudesta vaan yhteistyöstä, jonka tavoitteena on edistää lapsen huoltajien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten yhteistä sitoutumista lapsen terveelliseen ja turvalliseen kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen. Yhteistyötä kuvataan kasvatusyhteistyöksi. Varhaiskasvattajan kuuluu suunnitella toimintaa myös perheiden näkökulmasta. (Kangas ym. 2021, 100–102.) Näin ollen ammattilaiset on koulutettu kohtaamaan perheitä ja tarjoamaan heille apua ja tukea vanhemmuuteen. Vanhempia voidaan tukea esimerkiksi keskustelemalla perheen arjesta ja sen sujuvuudesta ja näin löytää perheen omia vahvuuksiaan. (Järvinen ym. 2012, 15–16.)

Ammattikasvattajan tulee olla tietoinen erilaisista perhemuodoista, kuten sateenkaari-perheistä tai uusioperheistä. Kasvattajan kuuluu olla myös suvaitsevainen ja kohdella kaikkia perheitä tasa-arvoisesti. Kunnioittava suhde lapsen vanhempiin on palkitsevaa lasta kohtaan, koska silloin lapsi saa parasta mahdollista tukea kasvuun ja kehitykseen sekä vanhemmiltaan, että varhaiskasvatuksen ammattilaisilta. Tavoitteena on, että kodin ja päiväkodin kasvatuskäytännöt ja tavoitteet ovat yhtenäiset. Päivittäisten kuulumisten vaihto avoimesti ja rehellisesti on ensiarvoisen tärkeää. (Järvinen ym. 2012, 164.)

On hyvä muistaa, että vuorovaikutus voi olla sanallista tai sanatonta. Monikulttuurillisuus on lisääntynyt paljon, ja kommunikointi voi olla haastavaa, jos ei ole yhteistä kieltä. Tällöin luovuus on äärimmäisen tärkeää, jotta tärkeät lapseen liittyvät asiat menevät per-

heen tietoon. Päivittäisessä kommunikoinnissa voi käyttää tällöin kuvia apuna sekä piirtämistä. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman läpi käymiseen voi ottaa avuksi tulkin, jotta kaikki osapuolet tulisivat varmasti ymmärretyksi. Eri kulttuurista tulevan lapsen kasvatusta voi olla haastavaa, koska toisen kulttuurin kasvatustavat saattavat olla hyvinkin erilaiset kuin suomalaisten. Tässäkin tapauksessa avoin ja kunnioittava keskustelu on tärkeää. Ammattikasvattajan täytyy kunnioittaa vanhempien toiveita liittyen kasvatukseen, kunhan kasvatustapa on Suomen laissa hyväksyttyä. Kulttuurituntemus ja aito kuunteleminen on hyvä lähtökohta toimivaan yhteistyöhön perheen kanssa. (Karjalainen ym. 2020, 62–64.)

Varhaiskasvatuksessa korostuu nykyään paljon enemmän dialogisuus, kumppanuus, osallisuus sekä erilaisissa verkostoissa toimiminen. Varhaiskasvatuksen sosionomi tuntee ja tietää oman alueensa verkostojen, jotka voivat tukea perheitä monin eri keinoin. Varhaiskasvatustalaki määrittää, että lapsen huoltajien on saatava tarvittaessa tietoa, neuvontaa ja ohjausta varhaiskasvatuspalveluista sekä sen piirissä olevista toimintamuodoista ja sisällöistä. (Kangas ym. 2021, 102.)

Vuonna 2020 sosiaali- ja terveydenhuolto palveluihin tuli uusia muutoksia. Palveluiden järjestämisvastuu siirtyi maakunnille. Tämän tarkoituksena on palveluiden tehokkuuden lisääminen, sekä yhdenvertainen mahdollisuus saada sosiaali- ja terveyspalveluita asuinpaikkakunnasta huolimatta. Uudistuksen myötä asiakas voi myös itse valita, mitä palveluita hän voi käyttää. (Kirveslahti ym. 2018, 367.)

Lapsiperheille on tarjolla monia eri palveluita. Varhaiskasvatuksesta voidaan perheitä ohjata tarpeiden mukaan monille eri tahoille. Näitä voi olla sosiaalityöntekijä, joka kokoaa yhteen perheen sosiaalisen tuen tarpeen, sosiaaliohjausta, joka auttaa asiakasta palveluiden käytössä, sosiaalinen kuntoutus, esimerkiksi auttaa valmentamaan vanhempia arkielämän asioissa, perhetyö, minkä tarkoituksena on auttaa perhettä kotona lasten kasvatuksessa ja hoidossa. Näiden lisäksi eri tahoja on esimerkiksi laitospalvelut, mihin lapsi voidaan sijoittaa kiireellisesti ja perheneuvolat. Toimivat ja nopeat palvelut auttavat perheiden hyvinvointia sekä ehkäisevät perheen ongelmia. (Kirveslahti ym. 2018, 368–372.)

Varhaiskasvatuksen kentällä voi tulla vastaan tilanne, jossa perheen huoltaja ilmoittaa kasvattajalle, ettei pärjää lapsensa kanssa enää kotona ilman apua. Tällöin varhaiskasvatuksen ammattilainen voi olla luvan kanssa yhteydessä sosiaalityöntekijään. Jos perhe tarvitsee sosiaalipalveluita tueksi, perheestä tehdään palvelutarpeen arviointi. Arviointi voi olla tilapäinen, määräaikainen, pitkäkestoinen tai pysyvä. Perheille tarjotaan tällöin

perhetyötä, mikä on kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista sekä siinä vahvistetaan perheen voimavaroja. Palvelumuotoina voi olla tukihenkilöt- tai perheet. (Karjalainen ym. 2020. 46.) Oikeiden palveluiden piiriin ohjaaminen voi olla haastavaa. Asioiden puheeksi otto voi tuntua vaivaantavalta sekä kasvattajasta, että huoltajista. Perheelle on hyvä muistuttaa, että he eivät ole asian kanssa yksin ja on hyvä asia myöntää tarvitsevansa apua.

Varhaiskasvatuksen sosionomin opetussuunnitelmaa on tehty ammattikorkeakouluissa yhteistyössä kasvatus- ja yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen kanssa, ottaen huomioon kehittämis- foorumin (2021) suositukset, uusi varhaiskasvatuslaki sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018). Lisäksi työnantaja on kartoitettu varhaiskasvatuksen sosionomin mahdollisesta työnkuvasta ja sen tarpeista. Keskusteluissa on mietitty mitä kaikkea osaamista varhaiskasvatuksen sosionomi voi tuoda lisää lapsen kokonaisvaltaiseen kasvatukseen ja kehitykseen.

Kati Rintakorpi ja Johanna Holmikari (2021) ovat pohtineet teoksessaan sosiaalipedagogiikan välttämättömyyttä varhaiskasvatuksessa. He ovat sitä mieltä, että varhaiskasvatuksen sosionomit pystyvät tuomaan sosiaalipedagogiikkaa parhaiten esiin varhaiskasvatuksen arjessa. Sosiaalipedagogiselle opetussuunnitelmalle on tyypillistä, että asetetut tavoitteet koskevat henkilökuntaa ja sen toimintaa. Eli päinvastoin kuin vasun perusteiden mukaan. (Rintakorpi & Holmikari 2021, 241–242.)

Varhaiskasvatukseen liitetään arvoja, jotka ovat lapsuuden itseisarvo, sivistykselliset arvot, yhdenvertaisuus, tasa-arvo, moninaisuus sekä kestävä elämäntapa. Näitä arvoja voi tarkastella myös sosiaalieettisesti. Niiden avulla voi miettiä, miten kasvatuksessa toteutetaan oikeudenmukaisuutta, tasa-arvoa, yhteisvastuuta ja ihmisarvoa. Toisin sanoen pohtia asioita sosiaalipedagogiikan kautta. Sosiaalipedagogiikassa pohditaan asioita kasvatuksen ja kasvun prosesseina, sekä paneudutaan kasvun tukemiseen. Näin ollen varhaiskasvatus painottuu sekä pedagogiseen kasvatukseen, että sosiaalipedagogiseen kasvatukseen. Sosiaalipedagogiikka mainitaan kuitenkin varhaiskasvatuslaissa vain varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuuden määrittelyssä. Sosiaalipedagogiikkaa on

alettu ymmärtämään ja on huomattu, että sen osaavaa ammattilaista tarvitaan varhaiskasvatuksen kentälle eli varhaiskasvatuksen sosionomeja. Kun varhaiskasvatuksen sosionomeja on kentällä varhaiskasvatuksen opettajan sekä lastenhoitajan kanssa, toteutuu varhaiskasvatuksen laatu ja arvopohja täydellisesti. (Rintakorpi & Holmikari 2021, 244–246.)

Varhaiskasvatuksen sosionomeilla on kuusi kompetenssia. Kompetenssi kokonaisuudet ovat sosiaalialan eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, kriittisestä ja osallistavasta yhteiskuntaosaamisesta, sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen, työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen sekä tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen. Kun näitä kompetensseja verrataan varhaiskasvatussuunnitelmaan, löytyy yhtäläisyyksiä paljon. Näin ollen voisi todeta, että varhaiskasvatuksen sosionomin sosiaalipedagoginen osaaminen näkyy lasten hoidossa ja kasvatuksessa. Sosiaalipedagoginen osaaminen mahdollistaa oppimista ja kasvua ja luo yhteistyöverkostoja. (Rintakorpi & Holmikari 2021, 247–250.)

3 LAADUKAS VARHAISKASVATUS

3.1 Varhaiskasvatuksen laatuindikaattorit

Varhaiskasvatuksen laatuindikaattorit ovat laadukkaan varhaiskasvatuksen pohja. Niiden tarkoituksena on luoda varhaiskasvatuksen järjestäjille, sekä palveluntuottajille selkeät ja kansallisesti yhtenäiset kuvaukset laadukkaasta ja lapsen edun mukaisesta varhaiskasvatuksesta. Laatuindikaattorit pohjautuvat varhaiskasvatuslakiin, varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, sekä kansalliseen ja kansainväliseen tutkimustietoon.

Varhaiskasvatuksen laatu muodostuu erilaisista tekijöistä, jotka jaetaan kahteen ryhmään: laadun rakennetekijät ja laadun prosessitekijät. Rakennetekijät pitävät sisällään varhaiskasvatuksen järjestämiseen liittyvät tekijät, kuten esimerkiksi sen, kenen vastuulla varhaiskasvatustoiminta on, missä se tapahtuu ja millainen ympäristö varhaiskasvatukselle luodaan. Prosessitekijät kuvaavat yksikön pedagogisen toimintakulttuurin tekijöitä ja näillä on suora yhteys lapsen kokemuksiin. Prosessitekijöiden tarkoituksena on siis kuvata varhaiskasvatukselle asetettujen tavoitteiden ja sisältöjen toteutusta käytännössä. (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 2019, 3–7.)

Seuraavaksi kuvaamme rakenne- ja prosessitekijöiden pääkohdat ja niiden sisältöä. Rakenteellista laatua kuvaavia indikaattoreita on 13 kappaletta ja ne on esitetty seuraavassa luettelossa:

- Varhaiskasvatusta ohjaava lainsäädäntö
 - o määrittelee raamit laadukkaalle varhaiskasvatukselle, kuten esimerkiksi, varhaiskasvatuksen toteuttamisen, ryhmäkoot ja rakenteet, henkilöstön kelpoisuusvaatimukset, sekä selkeät tavoitteet, tehtävät ja vaatimukset.
- Varhaiskasvatuksen riittävyys, saatavuus ja inklusiivisuus
 - o määrittää jokaisen lapsen oikeuden varhaiskasvatukseen, joka tukee hänen yksilöllistä kehitystään ja oppimistaan, paikalliset varhaiskasvatus-

palvelut, jotka ovat kaikkien lasten saatavilla ja lapsen tarvitsema tuki tuodaan hänen oppimisympäristöönsä, sekä päiväkotien johtajien tulee varmistaa, että henkilökuntaa on tarpeeksi ja henkilöstön tulee toteuttaa pedagoginen toiminta niin, että jokaisella lapsella on mahdollista osallistua siihen.

- Varhaiskasvatusta ohjaava opetussuunnitelma
 - o tarkoittaa, että varhaiskasvatukselle on laadittu kansallinen opetussuunnitelma ja tätä opetussuunnitelmaa hyödynnetään paikallisten opetussuunnitelmien pohjana.
- Henkilöstön perus- ja täydennyskoulutus sekä osaamisen kehittäminen
 - o kansallinen ohjausjärjestelmä edistää henkilöstön perus- ja täydennyskoulutusta, sekä osaamisen kehittämistä tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan.
- Huoltajille suunnattu varhaiskasvatusta koskeva ohjaus ja neuvonta
 - o tarkoittaa, että kaikista varhaiskasvatusta koskevista palveluista informoidaan vanhemmille selkeästi, sillä tällä varmistetaan jokaisen lapsen yhdenvertaisuus.
- Varhaiskasvatuspalvelujen ohjausta, neuvontaa ja valvontaa
 - o toteutetaan esimerkiksi määrittämällä tarkasti yksityisten varhaiskasvatuspalveluiden vastuut ja velvollisuudet, jotta laadulliset tavoitteet toteutuisivat.
- Yhtenäinen koulutus- ja kasvatusjärjestelmä ja siirtymät
 - o tulisivat toteuttaa niin, että ne ovat lapsen kannalta sujuvia ja oppimista tukevia. Siirtymät toteutetaan yhteistyössä koulujen, varhaiskasvatuksen, vanhempien, sekä mahdollisesti myös muiden ammattilaisten kanssa.
- Varhaiskasvatuksen arvioinnin ja kehittämisen rakenteet
 - o tarkoittaa varhaiskasvatuspalveluiden ja pedagogiikan kehittämistä.

- Varhaiskasvatuksen johtamisjärjestelmä
 - o johtamisjärjestelmän toimivuus tukee henkilöstön pedagogista työtä, hyvinvointia ja varmistaa tavoitteiden toteutumisen.
- Henkilöstörakenne ja varhaiskasvatukselle varatut resurssit
 - o näitä tarkasteltaessa, tärkeänä osana ovat pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja henkilöstön välillä.
- Varhaiskasvatuksen työaikarakenteet ja -suunnittelu, sekä lapsiryhmän rakenne ja koko
 - o tulisivat olla lapsen edun mukaisia, sekä tukea lapsen hyvinvointia ja oppimisen edistämistä.
- Varhaiskasvatuksen oppimisympäristö
 - o oppimisympäristön olisi tärkeää olla esimerkiksi terveellinen, turvallinen, monipuolinen ja oppimista edistävä.

Prosessien laatua kuvaavia indikaattoreita on yhteensä seitsemän kappaletta ja ne ovat:

- Henkilöstön ja lapsen välinen vuorovaikutus
 - o tärkeitä asioita on myönteinen ja vastavuoroinen vuorovaikutus, lasten aloitteiden havaitseminen ja lasten osallisuuden tukeminen, lapsen kokemusmaailmaa mukaileva kieli ja ymmärrys erilaisista ilmaisutavoista.
- Pedagoginen suunnittelu, dokumentointi, arviointi ja kehittäminen
 - o tukee lapsen oppimista, kehitystä ja osallisuutta.
- Pedagoginen toiminta ja oppimisympäristö
 - o tulee olla lapselle merkityksellinen ja tukea pedagogisia oppimisen osaluueita ja lapsen osallisuutta.

- Johtaminen pedagogisen toiminnan tasolla
 - o tarkoittaa, että pedagoginen suunnittelu kuuluu koko henkilöstölle, mutta lapsiryhmän toiminnan suunnittelu kuuluu varhaiskasvatuksen opettajalle ja päiväkodin johtaja on vastuussa tavoitteista.
- Vertaisvuorovaikutus ja ryhmän ilmapiiri
 - o tulee olla myönteinen ja edistää yhteenkuuluvuutta ja arvostaa jokaisen yksilöllisyyttä.
- Henkilöstön keskinäinen vuorovaikutus ja monialainen yhteistyö
 - o pitää sisällään luottamusta, arvostusta ja kunnioitusta luovan työyhteisön, jossa otetaan huomioon kaikkien osaaminen ja vastuualueet.
- Henkilöstön ja huoltajien välinen vuorovaikutus
 - o tulee olla tasavertaista ja luottamuksen luominen on tärkeää, jotta jokainen osapuoli tuntee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 2019, 11–51.)

Rakennetekijät ja prosessitekijät siis yhteisvaikutuksessa koostavat varhaiskasvatuksen laadun. Niitä tulee tarkastella yhdessä ja toisiaan täydentävinä tekijöinä, jotta saadaan kunnan kokonaiskuva varhaiskasvatuksen laadusta. Tekijöitä tulee tarkastella myös kaikilla kolmella varhaiskasvatuksen tasolla, eli kansallisella, paikallisella ja pedagogisen toiminnan tasolla. Kansallisella tasolla tarkoitetaan koko maan, sekä kansainvälistä varhaiskasvatusta, paikallisella tasolla taas tarkoitetaan kaupungin tai kunnan varhaiskasvatusta ja pedagogisen toiminnan taso puolestaan käsittää ryhmän tai yksilöllisen varhaiskasvatuksen. Kolmen tason ja laadun eri tekijöiden yhteydellä on siis vaikutus varhaiskasvatuksen laatuun. (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 2019, 7.)

3.2 Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen

Yksi laadukkaan varhaiskasvatuksen perusasioista on lapsen kehityksen ja kasvun tukeminen ikätaso huomioon ottaen. Lapsen kehitys on hyvin yksilöllistä ja yksilölliset vaih-

telut voivat olla suuria. Keskimääräisten arvioiden mukaan lapsella kehittyy ensimmäisenä tarkkaavaisuus, jonka jälkeen motoriikka ja viimeisenä kieli. (Koivunen & Lehtinen 2015, 128.)

Lapsen kokonaisvaltainen kehitys voidaan jakaa kolmeen pääalueeseen: psyykkiseen, fyysiseen ja sosiaaliseen kehitykseen, jotka kaikki vaikuttavat toisiinsa. Näihin kolmeen pääalueeseen sisältyy seuraavat osa-alueet: kieli, sosiaaliset taidot, oman toiminnan ohjaus, vuorovaikutus, tunne elämä, kognitiiviset toiminnot, aistitoiminnot ja motoriikka, it-sesäätely ja leikki ja leikitaidot. Eri osa-alueiden taidot kehittyvät lapsella ikätasoisesti ja yksilöllisesti. (Koivunen & Lehtinen 2015, 141.)

Ensimmäisen kahden vuoden aikana lapsi tutkii mielellään ympäristöään ja on siitä erittäin kiinnostunut. Syy-seuraussuhteita ja sääntöjä tämän ikäinen lapsi ei vielä ymmärrä, mutta hän alkaa kokeilla rajoja. Lapsen muisti alkaa kehittyä noin puolentoista vuoden ikäisenä, mutta lapsen toiminta on vielä hyvinkin lyhytjänteistä ja ärsykkeet saavat tarkkaavaisuuden herpaantumaan. Kielen kehityksen pohjana on vuorovaikutus. Ennen puheen muodostumista lapsi voi ilmaista itseään esimerkiksi ilmeillä ja eleillä. Alle kolmevuotias lapsi ymmärtää kielellistä ilmaisua huomattavasti paremmin, mitä hän itse pystyy tuottamaan. Sanavarasto kehittyy kahden ensimmäisen vuoden aikana noin 30–50 saanaan ja lauseiden muodostaminen alkaa noin kahden vuoden iässä. (Koivunen & Lehtinen 2015, 128 & 157.)

Alle kolmevuotiasta lasta ohjaa oppimisessa hänen luontainen uteliaisuutensa, jonka avulla hän jäljittelee kaikkea ympärillään näkemäänsä. Aikuinen on tärkeässä osassa lapsen oppimisympäristössä, sillä hän voi omalla toiminnallaan rohkaista ja innostaa lasta kokeilemaan uusia asioita. Aikuisen tulee kuitenkin kärsivällisesti antaa lapselle tilaa ja aikaa kokeilla ja harjoitella erilaisia taitoja. (Ahonen & Roos 2021, 163.)

Mallista oppiminen on kolmevuotiaalle lapselle keskeisin oppimisen tapa. Tämän vuoksi hän alkaa mukautua yhteiskuntaan ja ymmärtää perusteluja paremmin. Lapsi alkaa kol-

mevuotiaana ymmärtämään myös kokoon liittyviä käsitteitä, sekä hän osaa luokitella asioita ja esineitä. Kolmevuotiaan lapsen puhe alkaa olla jo lähes kokonaan ymmärrettävää. Lapsi alkaa omaksumaan sanojen taivutusmuotoja ja hän osaa käyttää jo käsky-kysymys- ja kieltolauseita.

Lapsen mielikuvitus kehittyy neljän ja viiden vuoden iässä todella voimakkaasti, joka voi aiheuttaa lapselle pelkoja ja painajaisia. Vaikka mielikuvitus on vilkas, lapsi hahmottaa ja ymmärtää mikä on oikeasti totta. Mielikuvituksen lisäksi lapsen huumorintaju kehittyy, sekä oikean ja väärän eron ymmärtäminen. Lapsen kielellinen kehitys on mennyt neljävuotiaana hurjasti eteenpäin ja tällöin hän alkaa puhua ja kysellä paljon. Lauseiden muodostaminen ja sanojen taivuttaminen tulee lapselle tutuksi noin viisivuotiaana. Lapsi osaa myös tunnistaa ja nimetä tunteitaan. (Koivunen & Lehtinen 2015, 129 & 154.) Lapsi alkaa siirtyä enemmän rinnakkaisleikeistä yhteisleikkeihin. Mielikuvituksen kehitys tuo leikkiin myös symboliikkaa. Lapset alkavat myös luoda yhteisleikkien kautta kaverisuhteita. (Korhonen 2021.)

Lapsen motoriset perustaidot alkavat vakiintua sujuviksi esikouluikäisenä, eli kuuden ja seitsemän vuoden iässä. Lapsen vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet hurjasti ja kaverit alkavat olla huomattavasti tärkeämpiä. Kuusivuotias lapsi osaa käydä jo vastavuoroista keskustelua ja vastata kysymyksiin. Lapsi osaa toimia omatoimisesti ja annettujen ohjeiden mukaan. Lapsi alkaa verrata, sekä epäillä kykyjään kuuden vuoden iässä. Hän voi kokea alemmuuden tunnetta, pelätä epäonnistumista ja vaatia itseltään liikoja. Lapsi alkaa myös miettiä elämän alkamista ja päättymistä koskettavia asioita. (Koivunen & Lehtinen 2015, 128–130.)

Lapsella on seitsemän kehityksellistä tarvetta, joihin vanhempien ja varhaiskasvattajien tulisi vastata. Varhaiskasvatuksen ammattilaisen tulee havainnoida erilaisia tilanteita, joiden mukaan hänen tulisi reagoida ja vastata lapsen tarpeisiin tilanteen vaatimalla tavalla. Kehitykselliset tarpeet ovat: Kiintymys, turva, hoiva, tunteiden ilmaisu, oppiminen, leikki ja kontrolli. (Koivunen & Lehtinen 2015, 138–140.)

3.3 Lapsen oikeus osallisuuteen

Osallisuus varhaiskasvatuksessa tarkoittaa toimintaa, joka pohjaa vastavuoroisuuteen läsnä olevien henkilöiden kanssa ja näin ollen lapsella on mahdollisuus vaikuttaa sosiaalisessa ympäristössään. Osallisuudella ei tarkoiteta ainoastaan mukanaoloa tai valmiiksi järjestetyn toimintaan osallistumista, vaan sen tarkoituksena on antaa mahdollisuus lapsille, sekä aikuisille päästä vaikuttamaan yhteiseen toimintaan ja yhdessäoloon. Tämän edellytyksenä on, että jokaista osapuolta kuunnellaan. Varhaiskasvatuksessa tulee ottaa huomioon lapsen yksilölliset lähtökohdat ja lasten kuulemisella mahdollistetaan näin ollen jokaiselle lapselle hyödyllistä pedagogista toimintaa. (Turja & Vuorisalo 2017, 36). Varhaiskasvatustaki (540/2018, 20§) sanoo lapsen osallisuudesta ja mahdollisuudesta päästä vaikuttamaan seuraavasti: ”Lapsen varhaiskasvatusta suunniteltaessa, toteutettaessa ja arviotaessa lapsen mielipide ja toivomukset on selvitettävä ja otettava huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Lapsen vanhemmille tai muille huoltajille on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Lapsille ja heidän vanhemmilleen tai muille huoltajilleen on toimipaikassa järjestettävä säännöllisesti mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin.” Osallisuuden mahdollistaminen ja lasten kuunteleminen haastaa varhaiskasvatuksen ammattilaisia kyseenalaistamaan ja refleктоimaan omaa työskentelytapaansa, sillä lasten näkemykset voivat erota hyvinkin paljon aikuisten omista näkemyksistä. Osallisuus on tältä osin katsottuna myös erinomainen tapa kehittyä ammatillisesti.

Aikuiset tekevät usein lasten puolesta asioita, joita he kykenisivät ja haluaisivat tehdä myös itse yhdessä aikuisen kanssa. Lapsen tulisi saada osallistua kaikkiin prosessin eri vaiheisiin, eli toimintatarpeen arvioimiseen ja ideoiden ratkaisuvaihtoehtojen punnitsemiseen, toiminnan suunnitteluun, päätöksentekoon, suunnitelmien toimeenpanoon ja toiminnan loppuarviointiin. Tarjoamalla lapselle monipuolisesti kokemuksia omasta osaaamisesta ja taitavuudesta, on siitä hyötyä lapsen itsetunnolle.

Varhaiskasvatuksessa tarjottavat osallisuuden kokemukset ovat usein lapselle ensimmäisiä kokemuksia demokraattisesta ajattelusta ja toiminnasta. Varhaiskasvatuksen tar-

joama osallisuus tarjoaa lapselle mahdollisuuden nähdä ja kokea eri osapuolten monenlaisia tavoitteita, tarpeita, näkökulmia ja kiinnostuksen kohteita. On siis tärkeää myös tarjota nuorimmillekin lapsille varhaiskasvatuksen arjessa tilanteita, joissa he voivat harjoitella ja kokeilla erilaisia taitoja, joita demokraattisessa yhteisössä tarvitaan. Lapsen on tärkeää oppia esimerkiksi muodostamaan omia mielipiteitään, kuuntelemaan muita, ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja mielipiteitään, perustelemaan näkökulmiaan ja löytämään yhdessä muiden kanssa kaikkia hyödyttävä ratkaisu. Oman mielipiteensä kertokseen lapsella tulee kuitenkin olla kaikki tarvittava tieto, jotta hän todella voi osallistua päätöksentekoon tai neuvotteluun.

Osallisuudessa on myös tärkeää muistaa, että se perustuu vapaaehtoisuuteen. Vaikka lapsen on tärkeää oppia kertomaan oma mielipiteensä, niin tulee heillä myös olla mahdollisuus kieltäytyä kertomasta mielipidettään tai osallistumasta. Lasta tulisi tukea toimijana ja ottaa huomioon hänen ikänsä, kokemustaustansa, kehityksensä ja muut yksilölliset lähtökohdat. (Turja & Vuorisalo 2017, 46–49).

3.4 Pedagoginen dokumentointi

Pedagoginen dokumentointi toimii varhaiskasvatuksen suunnittelun, kehittämisen sekä toteuttamisen yhtenä työmenetelmänä. Pedagoginen dokumentointi on jatkuvaa sekä arvioitavaa toimintaa, joka muodostaa käsityksen päiväkodin toiminnan pedagogisuudesta. Tämän kautta toiminta päiväkodissa tulee näkyväksi sekä konkreettiseksi. Lapsen osallistaminen on pääroolissa pedagogisessa dokumentoinnissa. Konkreettisesti lapsen osallistaminen osana pedagogista dokumentointia toteutuu muun muassa ottamalla lapsen mielipide, toiveet sekä kiinnostuksen kohteet huomioon. Tällöin lapsi tulee huomatuksi, kohdatuksi ja kuulluksi. Lasten ja vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa voidaan mahdollistaa pedagogisella dokumentoinnilla. (Ahonen 2017, 140–141.)

Pedagogista dokumentointia voidaan hyödyntää esimerkiksi havainnoinnin ja vuorovaikutuksellisen tulkinnan tukena. Pedagogisella dokumentoinnilla on mahdollista saada selvyttä lapsen kiinnostuksen kohteista, kehityksestä, oppimisesta sekä ajatuksista monin eri tavoin. Pedagogisen dokumentoinnin keskeisiä tavoitteita ovat toiminnan tekeminen näkyväksi; huoltajien osallistaminen osaksi lapsen varhaiskasvatusta, toiminnan

suunnittelu, arviointi sekä kehittäminen sekä yleinen havainnointi ja taito tunnistaa henkilöstön sekä lasten välisen vuorovaikutuksen piirteitä. Pedagogisessa dokumentoinnissa pyritään osallistamaan lapsia ilmaisemaan kiinnostuksen kohteitaan, osaamistaan, tarpeitaan ja yleisesti lapsen tarvetta kertoa asioista. Lasten omia näkemyksiä tulee ottaa aktiivisesti huomioon ja pyrkiä kysymään, sekä kyseenalaistamaan lisää lapsen kertomista asioista. Kysely ja kuuntelu ovat tässä osin merkittävässä roolissa pedagogisen dokumentoinnin toteutumista. (Opetushallitus 2021.)

Dokumentointia on mahdollista toteuttaa monessa eri muodossa muun muassa tallettamalla toimintahetkellä lapsen pohdintoja, mielipiteitä sekä kommentteja. Dokumentointia voi olla myös erilaisten lomakkeiden täyttämistä lapsesta, kuvantaminen tai videoiminen, sekä erilaiset taidonnäytteet muun muassa piirtämisestä sekä askartelusta. Myös lasten mahdolliset kirjoitukset ovat osa pedagogista dokumentointimateriaalia. Dokumentointi lisää varhaiskasvatuksen opettajan näkemystä ja tietoisuutta lapsen oppimisesta ja osaamisesta. On tärkeää huomata, että dokumentoinnin termi vaihtuu pedagogiseksi dokumentoinniksi silloin, kun varhaiskasvatuksen ammattilaiset tarkastelevat dokumenttia. (Rajala 2019, 17–18.)

Pedagogisen dokumentoinnin prosessin yhtenä osana on lapsen varhaiskasvatussuunnitelma, jonka varhaiskasvatustilain määrittää. Varhaiskasvatussuunnitelma luo pohjaa suunnitelmalliselle ja tavoitteelliselle varhaiskasvatukselle. Varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan jokaiselle varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle varhaiskasvatuksen ajalle. Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohtana on lapsen hyvinvointi, tarpeet sekä lapsen etu. Suunnitelmaan kirjataan muun muassa tavoitteita toiminnalle, lapsen kiinnostuksen kohteita, osaamista sekä toimenpiteitä, joilla edistetään suunnitelmallisesti lapsen kehitystä ja oppimista päiväkodissa. Tämä vaatii aktiivista havainnointia lapsen toiminnasta päiväkodissa. Varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan tarpeen mukaan myös mahdollinen tuen tarve lapsella sekä toimenpiteet tämän toteuttamiseksi. Tuen tarpeesta keskusteltaessa varhaiskasvatussuunnitelma keskusteluun on mahdollista kutsua mukaan myös esimerkiksi erityislastentarhanopettaja, jonka avulla pystytään laatimaan tarkempaa toimintasuunnitelmaa lapsen tuen tarpeiden kartoittamiseen. (Kirveslahti ym. 2018, 39–41.) Enemmän tukea tarvitsevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa laatiessa kiinnitetään huomiota päiväkodin toimintaympäristöön sekä toiminnan suunnitteluun, jotta

päiväkodin toimintaympäristö olisi lapselle suotuisa ja tukisi lapsen kasvua ja kehitystä ottaen huomioon tämän tarpeet. (Ahonen 2017, 23–24.)

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinta toteutetaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen moniammatillisen tiimin jäsenen tai jäsenten sekä vanhempien kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen voi tarpeen mukaan osallistua myös muut viranomaistahot tai asiantuntijat. Jokaista varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa kyseisen lapsen henkilökohtainen mielipide, sekä mahdolliset toiveet tulee selvittää ja ottaa huomioon. Kasvattajien tulee selvittää, kuinka mahdollistetaan lapsen osallistaminen varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan. Vanhempien lasten kohdalla voi käyttää mielipiteiden tai toiveiden selvityksen tukena kuvakortteja tai piirtämistä. Pienempien lasten kohdalla yleinen lapsen toiminnan havainnointi, sekä lapsen vanhempien kuuleminen on avainasemassa. Varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään tai tarkistetaan vähintään kerran vuodessa, tarpeen mukaan myös useammin. Varhaiskasvatussuunnitelman ajantasaisuudesta sekä laatimisesta vastaa henkilö, jolla on varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. (Varhaiskasvatustaki 540/2018, 23 §.)

Varhaiskasvatuksen opettajalla on tärkeä rooli lasten pedagogisessa kasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen opettajalla on oltava laaja teoreettinen tietämys lapsuudesta, lapsen kehityksestä ja oppimisesta. Menetelmälliset taidot ja pedagogiikka ovat keskiössä päiväkodin arjessa. Myös arjen osaaminen, leikkien ohjaus ja tukeminen, ilmaisu-, liikunta- ja taideoosaaminen ovat opettajan työnkuvassa oleellisia osia. Varhaiskasvatuksen opettajan tehtäviin kuuluu lisäksi havainnoida lasta sekä mahdollisia tuen tarpeita. (Opetusalan ammattijärjestö 2020.)

4 TIIMITYÖSKENTELEY VARHAISKASVATUKSESSA

4.1 Moniammatillinen tiimi

Moniammatillisuuden termiä käytetään useassa eri merkityksessä. Tässä opinnäytetyössä moniammatillisuutta katsotaan varhaiskasvatuksen tiimin näkökulmasta. Varhaiskasvatuksen moniammatilliseen tiimiin lukeutuu eri koulutustaustaisista tiimin jäseniä, jotka työskentelevät yhdessä samassa organisaatiossa eli tässä tapauksessa päiväkodissa. Moniammatillinen tiimi määräytyy useasti kahdesta tai useammasta eri koulutustaustaisesta henkilöstä, joilla jokaisella on omat vastualueensa. Jokainen yksittäinen tiimin jäsen toimii yhteistyössä tiimin kanssa samaa tavoitetta kohtaan oman asiantuntijuutensa kautta. (Ojala 2017, 18.)

Varhaiskasvatuksen moniammatillinen tiimi koostuu yhdestä tai useammasta varhaiskasvatuksen opettajasta, varhaiskasvatuksen sosionomista sekä varhaiskasvatuksen lastenhoitajasta. Vuoden 2018 määritetyn uuden varhaiskasvatuslain 540/2018 mukaan päiväkodin ryhmän henkilökunnasta kahdella kolmasosalla tulisi olla varhaiskasvatuksen opettajan tai varhaiskasvatuksen sosionomin pätevyys, josta puolella tulisi olla varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus tehtävään. Yhdellä kolmasosalla tulisi olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan pätevyys. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 37 §.)

Varhaiskasvatuksen moniammatillisen tiimin jäsenet työskentelevät tiimeissä, joissa jokaisella tiimillä on oma lapsiryhmä. Moniammatillisen tiimin tarkoituksena on tuoda jokaisen tiimin jäsenen tieto, sekä osaaminen osaksi yhteistä tehtävää. Erilaiset näkökulmat, ammattikohtainen tieto, sekä osaaminen ovat tärkeitä ja tarpeellisia sujuvan varhaiskasvatuksen sekä tiimityön kannalta. (Ojala 2017, 18.)

Tiimityön toimivuuden ja edistämisen kannalta on merkittävään tärkeää tutustua tiimin jäseniin, sekä ryhmäytyä tiimissä. Tutustuminen vaatii aikaa vuorovaikutukselle ja keskustelulle. Tiimissä on hyvä sopia yhteisistä säännöistä sekä tavoitteista, joita jokainen tiimin jäsen noudattaa. Jokaisella ihmisellä on ominainen tapansa työskennellä ja toteuttaa

työtään omalla itsenään. Tiimin sisäiset työtehtävät ovat erilaisia moniammatillisen tiimin sisällä, jonka vuoksi on tärkeää tiedostaa oma työtehtävänsä. Tiimin väliselle keskustelulle tulisi varata riittävästi aikaa, jotta viikoittaisia asioita olisi mahdollista käydä läpi. (Eskola 2016, 10–11.)

Jokaisen moniammatillisen tiimin jäsenen vastualueet kohdistuvat yhteiseen tavoitteeseen, jonka toteutumiseen jokainen tiimin jäsen pyrkii oman työtehtävänsä kautta. Varhaiskasvatuksen moniammatillisen tiimin tavoitteena on erilaisten tehtävien, tietojen ja taitojen avulla pyrkiä saavuttamaan yhteinen tavoite, päämäärä tai toimintamalli. Moniammatillinen tiimityö on tavoitteellista yhteistoimintaa, jossa korostuu vuorovaikutuksen merkitys. (Pärnä 2012, 49–50.)

Eri koulutustaustaisten tiimin jäsenten kautta pystytään tarkastella tavoitetta, ongelmaa tai tehtävää useammasta eri näkökulmasta. Tämä mahdollistaa uusien ideoiden syntyä sekä rikastuttaa tiimin jäsenten omaa osaamista ja ajattelua. Päiväkodin moniammatillisen tiimin on tärkeää luoda omat suunnitelmat ryhmälle, sekä tapoja toteuttaa suunnitelmallista varhaiskasvatusta yhteistyössä. Jokaisen päiväkodin lapsiryhmät ovat erilaisia, jonka vuoksi ryhmissä on erilaisia tapoja toimia kasvattajan roolissa. (Ojala 2017, 18.)

Moniammatillisen tiimin yhteiset arviointi- sekä suunnittelutilanteet ovat hyviä tilanteita ottaa huomioon koko ryhmän erityisosaaminen ja jokaisen yksilön osaaminen. Esimerkiksi viikoittain pidettävät tiimipalaverit ovat erinomainen tilaisuus keskustella tiimin kesken suunnitelmien toteuttamisesta ja niiden laadinnasta sekä arvioinnista. Jokaisen yksilön osaamisen hyödyntäminen varhaiskasvatuksen hoidon, opetuksen ja kasvatuksen suunnittelussa ja arvioinnissa tukee myös muita tiimin jäseniä ja heidän työskentelyään, sillä jokainen tiimin jäsen vastaa eri toimintojen toteutumisesta. (Lohtander 2016, 10–11, 15.)

4.2 Varhaiskasvatuksen tiimin työtehtävät

Tässä vaiheessa opinnäytetyötä on hyvä kerrata mitä varhaiskasvatus on. Varhaiskasvatus kuuluu lapsi- ja perhepalveluihin. Varhaiskasvatuksessa tärkeimpänä asiana on

lapset ja heidän suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kasvatusta. Opetus ja hoito muodostavat kokonaisuuden, missä painotetaan erityisesti pedagogiikkaa. Varhaiskasvatusta on päiväkotitoiminta, perhepäivähoito sekä avoin varhaiskasvatustoiminta, esimerkiksi kerhot. Meidän opinnäytetyössämme paneudumme päiväkoti maailmaan ainoastaan. Jokaisella alle koulu ikäisellä on oikeus saada varhaiskasvatusta. Kuitenkin päätävä on lapsen vanhemmilla. (Karjalainen ym. 2020, 47.)

Varhaiskasvatusta ammattilainen, joka työskentelee päiväkodissa, toimii varhaiskasvatusta tehtävissä havainnoimalla lasta ja osallistumalla lapsen varhaiskasvatusta suunnitelman tekemiseen. Hän myös osallistuu suunnitteluun ja toiminnan sekä kasvatusta toteutukseen. Työtehtävänä on osallistua lapsen kokonaisvaltaiseen kehitykseen, tukemalla hyvinvointia ja lapsen osallisuutta. Varhaiskasvatusta ammattilaisen työkuvaan kuuluu muun muassa leikin havainnointi, kielellisen toiminnan kehittäminen, ilmaisun tukeminen sekä vuorovaikutustaitojen harjoittaminen. Tärkeää on toimia yhteistyössä lapsen vanhempien kanssa. (Karjalainen ym. 2020, 108–109.)

Varhaiskasvatusta moniammatillisen tiimin työkuvat ovat kulkeneet jo pitkään ”kaikki tekevät kaikkea” mallia kohden. Uusi varhaiskasvatusta laki 540/2018 on tuonut henkilökuntamuutoksien lisäksi mukanaan myös laajemmin ajateltavan asiantuntijuuden varhaiskasvatusta henkilöstöön. Tällä hetkellä varhaiskasvatusta sosionomin työkuva on vielä epäselvä uudistuksen myötä. Varhaiskasvatusta opettajalla päävastuu on pedagogisen toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa sekä arvioinnissa. Myös lapsen oppimisen, kasvun ja kehityksen tukeminen ja edistäminen kuuluu varhaiskasvatusta opettajan työkuvaan. Varhaiskasvatusta opettajan vastuualueeseen kuuluvat myös lasten henkilökohtaisten varhaiskasvatusta suunnitelmien ajantasainen laadinta, sekä kirjaaminen yhdessä lasten huoltajien kanssa. (Kianen 2021, 14.)

Varhaiskasvatusta opettajana voi toimia lastentarhanopettajan pätevyyden saanut sosionomi (AMK), jolla on 60 opintopistettä sosiaalipedagogiikan sekä varhaiskasvatusta opintopisteitä kokonaisuudessa. Tällöin varhaiskasvatusta sosionomilla on kelpoisuus varhaiskasvatusta opettajan tehtäviin. Tämänhetkiseen sosionomin koulutukseen ammattikorkeakoulussa sisältyy sosiaalipedagogiikka sekä varhaiskasvatusta opinnot (60

opintopistettä) mikäli erikoistuu varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuuden saa myös, jos on aloittanut sosionomin opinnot ennen 31.12.2019 ja valmistuu ennen vuotta 2023. (Kianen 2021, 12.) Vuoden 2023 jälkeen valmistuneiden varhaiskasvatukseen erikoistuneiden sosionomien (AMK) työnimike varhaiskasvatuksessa on varhaiskasvatuksen sosionomi, jonka työnkuvaa selvitämme tässä opinnäytetyössä.

Varhaiskasvatuksen lastenhoitajana työskenneltäessä koulutusvaatimuksena on kasvat- ja ohjausalan perustutkinto, sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto tai vastaavanlainen lastenhoitajaa vastaava ja soveltuva tutkinto. Tutkinnon on kuitenkin sisällettävä riittävän kattava määrä tietoa lasten hoidosta, kasvatuksesta sekä opetuksesta. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018, 28§.)

Varhaiskasvatuksen lastenhoitajan työnkuvaan sisältyy lapsen perushoidon ja huolenpidon lisäksi avustaminen pedagogisessa toiminnan toteutuksessa muun muassa askartelu ja leikkitoiminta. Perushoidon merkitys korostuu alle kolmevuotiaiden lasten ryhmässä enemmän. Lapsen perushoidossa varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tulee huolehtia ravinnon saannista, unesta, siisteydestä, ulkoilusta sekä vaatetuksen pukemisen ja riisumisen avustamisessa. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtäviin kuuluu myös vastuu mahdollisen lääkehoidon toteutuksesta. Lapsen vanhempien kanssa keskusteleminen sekä yhteistyö heidän kanssansa kuuluu myös osaksi varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtävään. (Kruuti 2019, 26.)

Varhaiskasvatuksen henkilöstön osaaminen on erittäin tärkeä osa varhaiskasvatuksen laatutekijöistä. Kun varhaiskasvatuksen laatu on hyvää, johtaa se automaattisesti lasten hyvään kasvatukseen, kehitykseen ja oppimiseen. Oikeanlaiset työtehtävät liitettynä oikeaan koulutustaustaan johtaa siihen, että varhaiskasvatuksen tavoitteet toteutuvat. Karila, Kosola ja Järvenkallas (2017) määrittelevät tiekartta teoksessaan, mikä voisi olla varhaiskasvatuksen sosionomi pohjaisen työntekijän työnkuva. Sen mukaan kyseinen työntekijä osallistuu lapsiryhmän hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen, sekä arvioi ja kehittää lapsiryhmää yhdessä varhaiskasvatuksen opettajan kanssa. Erityisesti hänen vastuullaan on moniammatillinen ja verkostoyhteistyö.

Talentia on määritellyt varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvaa. Työnkuvan lähtökohdina on ollut varhaiskasvatuslaki, varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja indikaattorit, varhaiskasvatuksen sosionomin ydinosaaminen, sekä varhaiskasvatuksen sosionomin opetussuunnitelman sisältö valmistelussa. Näiden pohjalta Talentia on määritellyt keskeiset tehtävät seuraaviin osiin. Lapsiryhmän opetus- ja kasvatustehtävät, sekä perheiden kanssa tehtävä yhteistyö. Opetus- ja kasvatustehtäviin sisältyy pedagoginen suunnittelu, arviointi, kehittäminen ja dokumentointi, tuen tarpeiden tunnistaminen, lapsen vuorovaikutuksen ja osallisuuden tukeminen, tarvittaessa vahvistaminen. Tähän sisältyy myös syrjäytymisen ja kiusaamisen ehkäisy. Perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sisältyisi perheen sosiaalisen tuen arviointi, vanhemmuuden tukeminen, sekä apukeinojen kehittäminen, tarpeen mukaan ohjaaminen ja neuvonta erilaisiin sote-palveluihin. Varhaiskasvatuksen sosionomin työaikaan kuuluisi myös aika suunnittelulle, kehittämiselle ja arvioimiselle, sekä yhteistyölle. Työnkuvaan kuuluisi myös kulttuuritietämys. Varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvaa ohjaa sosiaalialan lainsäädäntö. Varhaiskasvatuksen sosionomi käyttää työssään omaa harkintaa pedagogisissa asioissa, jotka liittyvät hoito-, kasvatusta- ja opetustilanteisiin. Talentian lähteen mukaan työtehtävään ei kuulu hoidon- ja huolenpidon tehtävät. (Talentia n.d.)

Varhaiskasvatuksen sosionomin erityisosaamista on avattu Talentia ry:n julkaisussa. Sosionomin (AMK) erityiseen tehtäväosaamiseen kuuluu muun muassa edistää lasten yhdenvertaisuutta, turvallisuutta sekä tasa-arvoa. Sosionomin (AMK) on tärkeää myös huomioida lapsen, sekä perheen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Koko perheen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen, sekä riskitekijöiden tunnistaminen on oleellinen osa varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvaa. Tämän toteuttaminen vaatii vahvaa, ammatillista ja laaja-alaista osaamista sekä tuntemusta erilaisista palveluista. (Talentia n.d.)

Varhaiskasvatuksen sosionomilla on tieto ja osaaminen lastensuojelun, sekä perhetyön palveluista. Lastensuojelun ja perhetyön osaaminen tuo lisää tietoisuutta työtiimin sisälle. Esimerkiksi perheen tarvittaessa kotiin päin kohdennettua tukea, on varhaiskasvatuksen sosionomilla mahdollisuus ohjata perhettä oikeiden perhepalveluiden piiriin.

Sosionomin (AMK) tehtävänkuvassa varhaiskasvatuksessa korostuu yhteiskunnallinen osaaminen, jota varhaiskasvatuksen sosionomin työssä pystyy hyödyntämään ja tuomaan aktiivisesti esille. (Talentia n.d.)

4.3 Vuorovaikutuksen ja kommunikoinnin merkitys tiimityöskentelyssä

Vuorovaikutusosaaminen on ydinroolissa tiimityössä. Vuorovaikutus on kahden tai useamman henkilön välistä kommunikointia. Jotta henkilöiden keskinäinen vuorovaikutus olisi luontevaa, tulisi kommunikoinnin olla vastavuoroista. Vuorovaikutuksen ja yhteisen toiminnan sekä keskustelun kautta luodaan näkemyksiä asioista. Tiimityössä vuorovaikutuksen merkitys korostuu entisestään, sillä tiimin jäsenien välisellä tuottavalla kommunikoinnilla on mahdollista saavuttaa innostusta työhön sekä työotteeseen, tuoda yksilöiden voimavaroja esiin, sekä luoda syvempää luottamusta toisiinsa. Kuunteleminen on merkittävä osa toimivaa kommunikaatiota ja vuorovaikutusta. Kuuntelemisen taidolla on merkitystä myös kahden ihmisen välisen luottamuksen rakentumiseen vuorovaikutustilanteessa. (Lahtinen 2020, 20.)

Henkilöiden välinen vuorovaikutteinen viestintä koostuu kahdesta eri viestinnän osasta. Sanallisesta (verbaalinen) sekä sanattomasta (non-verbaalinen) viestinnästä. Sanallinen viestintä koostuu puheesta, sanoista sekä kirjoitetusta kielestä. Sanallinen viestintä voi olla myös kirjoitettua puhetta muun muassa tekstiviestit, sähköpostiviestit tai kommentit. Sanattomalla viestinnällä tarkoitetaan ilmeitä, eleitä, kehon asentoa, katsetta sekä etäisyyttä viestin vastaanottajaan. Sanatonta viestintää käytetään usein yhtäaikaaisesti sanallisen viestinnän tukena. Sanattomalla viestinnällä on mahdollista vahvistaa sanallisen viestinnän (puheen) merkitystä, mutta tällä on myös hyvin suuri vaikutus kerrotun asian kumoamiseen. Kehon kielellä on mahdollista ilmaista kyllästymistä tai kiinnostumista jotakin asiaa kohtaan. Vuorovaikutustilanteessa esimerkiksi viestin lähettäjä ei olekaan katsekontaktissa viestin vastaanottajan kanssa, tämä voi luoda ristiriitaisia tunteita viestin lähettäjälle. Sanaton viestintä on usein vahvemmassa asemassa kommunikoinnissa kuin sanallinen viestintä. (Huuhtanen 2017, 12.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Tutkimuksen tarve ja perustelut

Tutkimuskysymysten pääteemoiksi on valittu varhaiskasvatuksen lähitiimin ominaisuudet, työtehtävät sekä miten lähitiimin työskentelyä tukisi, jos tiimissä työskentelisi varhaiskasvatuksen sosionomi. Tutkimuksen tarve on kehittynyt toimeksiantajallemme varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvan ja tehtävänimikkeen epäselvyyksien takia. Tutkimuksessamme perehdymme kirjallisuuden, sekä Webropol- työkalulla luomamme tutkimuskyselyn kautta sosionomin (AMK) mahdolliseen työnkuvaan varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksen tavoitteena on selkeyttää näkemystä varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvasta sekä koulutuksesta. Tutkimuksemme tavoitteena on myös pohtia opettajuuden jakautumista työelämässä sosionomin (AMK), sekä varhaiskasvatuksen opettajan välillä.

Varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvaan päiväkodissa kuuluu muun muassa sosiaalipedagogisen toiminnan suunnittelu, lapsen ja perheen tukeminen, vuorovaikutuksen sekä osallisuuden tukeminen. Sosionomin (AMK) työnkuvaan liitetään myös kulttuurinen monitoimisuus eli eri kulttuurista tulleiden lasten sekä heidän perheidensä kuulluksi tuleminen ja osallisuuden tukeminen. (Talentia n.d.) Varhaiskasvatuksen sosionomin rooli on vielä epäselvä koska varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvasta ei ole empiiristä näyttöä.

Vastaavia sosionomin (AMK) työnkuvaa kartoittavia tutkimuksellisia opinnäytetöitä löytyy jonkin verran. Aihetta on tutkittu ennenkin ja aiheesta löytyy useampia opinnäytetöitä. Aikaisemmissa tutkimuksissa on kerrottu muun muassa sosionomin työnkuvasta varhaiskasvatuksessa sekä sosionomin ammattitaidosta. Tutkimuksissa ilmenee kuitenkin pitkälti kunnille jätetty määrittelemätön sosionomin tehtävänkuvaus. (Suomi 2020, 12.) Perehtyessämme tähän opinnäytetyön aiheeseen havaintomme on, että tutkimukset varhaiskasvatuksen sosionomin roolista lähitiimin jäsenenä ei ole tutkittu riittävästi. Tämän opinnäytetyön tutkimusasetelmassa haluamme tutkia tarkemmin, mitä erilaisia mahdollisuuksia varhaiskasvatuksen sosionomi voisi tuoda lähitiimiin.

Sosionomin (AMK) työnkuvasta on myös erilaisia tutkimuksia ja luonnosmateriaaleja, nettijulkaisuja, artikkeleita sekä webinaareja. Varhaiskasvatustyössä tarvitaan monia-

laista osaamista, toimivaa yhteistyökykyä, sekä laajaa vuorovaikutusosaamista. Sosionomi (AMK) vaatii varhaiskasvatuksessa työskennellessään kasvatusosaamista, opetusosaamista, lapsen kehitystä ja oppimista tukevaa osaamista, opetussuunnitelmaosaamista, terveyteen ja hoitoon liittyvää osaamista, pedagogista osaamista, sekä hyvinvointiosaamista. (Saukko 2019, 12.)

Tutkimustehtävämme on selvittää Webropol-työkalulla luomamme tutkimuskyselyn avulla, miten varhaiskasvatuksen sosionomi olisi osana lähitiimiä, ja mitkä olisivat hänelle kuuluvat työtehtävät. Kyselyn avulla halusimme myös kartoittaa, mitä odotuksia muilla ammattiryhmillä on varhaiskasvatuksen sosionomeista. Tutkimuskysymyksiksi valikoituivat nämä kolme:

1. Millainen on toimiva lähitiimi ja mitkä ovat tiimin jäsenten työtehtävät varhaiskasvatuksessa?
2. Miten varhaiskasvatuksessa työskentelevät opettajat ja lastenhoitajat kokevat työtehtävien muutoksen varhaiskasvatuksen sosionomien tullessa osaksi lähitiimiä?
3. Millaisia odotuksia varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvaan liittyy?

Tutkimuksemme tavoite oli selkeyttää sosionomin (AMK) työnkuvaa varhaiskasvatuksen lähitiimissä. Jotta tämä tavoite saatiin toteutettua, teimme kyselyn, jonka lähetimme Paimion kaupungin päiväkodeissa työskenteleville varhaiskasvatuksen ammattilaisille. Paimion kaupungissa on yhteensä kuusi kunnallista päiväkotia, yksi ostopalvelupäiväkoti ja kolme yksityistä päiväkotia. Näiden lisäksi kaupungissa on myös yksi yksityinen ryhmäperhepäivähoitoyksikkö, noin 25 kunnallista perhepäivähoitajaa, sekä muutama yksityinen perhepäivähoitaja. Esiopetus järjestetään Paimiossa päiväkodeissa, joko kokopäivähoidon rinnalla tai osapäivätoimintana. Paimiossa järjestetään myös avoimia varhaiskasvatuspalveluja perheille, jotka hoitavat lastaan kotona. Näitä palveluja järjestävät esimerkiksi Paimion seurakunta ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton Paimion osasto. (Paimio 2020.) Halusimme tutkia kyselyn avulla Paimion kaupungin päiväkotien varhaiskasvatuksen ammattilaisten mielteitä omasta työnkuvastaan, sekä halusimme tietää heidän

näkemyksiään, mitä varhaiskasvatuksen sosionomi voisi tuoda lähitiimiin. Kyselyn avulla saimme myös tietoa siitä, mitä muut ammattiryhmät ajattelevat varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvasta ja työn sisällöstä.

Varhaiskasvatuksen sosionomin ammattinimike on uusi, joten on ymmärrettävää, että varhaiskasvatuksen henkilökunta on hämillään. Varhaiskasvatuksen opettajan ja sosionomin (AMK) tehtävät ja kelpoisuudet erittyivät lakimuutoksen takia. Työnantajalla on kuitenkin päävastuu näiden kahden ammattiryhmän työnkuvasta. Uuden lain tarkoituksena on korostaa eri henkilöstöryhmien ja koulutuksien osaamista. Tavoitteena olisi, että jokaisella ammattiryhmällä on oma vastuullinen rooli kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttamisessa. Tämä laki astuu voimaan vuonna 2030. (Kunta- ja hyvinvointialue-työnantajat 2022.)

Opinnäytetyössämme käsittelemme varhaiskasvatuksen sosionomin tulevaa työtehtävää teorian pohjalta sekä tutkimuksen tuloksien mukaisesti. Varhaiskasvatuksen sosionomin osaaminen liittyy vahvasti palvelutietoisuuteen, ammattietiikkaan, varhaiskasvatuslakiin sekä vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Varhaiskasvatuksen laatuindikaattorit ovat myös varhaiskasvatuksen pohja. Laatuindikaattorit pohjautuvat myös lakiin. Varhaiskasvatuksen sosionomi tietää ja tuntee lapsen kehityksen. (Talentia n.d.)

Opinnäytetyössämme kerromme lapsen kehityksen kulusta ikävaiheittain. Talentia on miettinyt, että varhaiskasvatuksen sosionomille on suunniteltu kuuluvan pedagoginen suunnittelu. Tämän vuoksi varhaiskasvatuksen sosionomin on tärkeää tietää ja tuntea lapsen kehityksen kulku. Tähän liitettynä myös lasten osallisuuden huomioiminen on erityisen tärkeää. Opinnäytetyömme yksi pääkohdista on tiimityöskentely. Tietoperusta osuudessamme kerromme vuorovaikutuksen ja moniammatillisuuden tärkeydestä osana varhaiskasvatusta. Tutkimuskyselyssämme vastaajat ovat ottaneet myös kantaa näihin teemoihin.

5.2 Tutkimuksen eteneminen

Päätimme valita opinnäytetyön aiheen sosionomin rooli varhaiskasvatuksessa keväällä 2021. Aloimme suunnittelemaan tulevaa opinnäytetyötä ja sen sisältöä paremmin saman kevään aikana. Syksyllä 2021 löysimme toimeksiantajamme Paimion kaupungin. Toiveet opinnäytetyön laajuudesta kohtasivat ja löysimme yhteisymmärryksen. Syksyllä saimme

tehtyä tutkimuslupahakemuksen, sekä kirjoitettua toimeksiantosopimuksen. Aloimme tutkimaan laajemmin tutkimusetiikkaa ja pidimme palavereja tiimin kanssa. Suunnitelimme mitkä ovat tietoperustamme pääteemat. Päätimme valita pääteemoiksi sosionomin (AMK) osaaminen, laadukas varhaiskasvatus sekä tiimityöskentelyn. Konsultoimme myös ohjaavaa opettajaa ja toimeksiantajaamme pääteemojen valinnassa. Samana syksynä pohdimme myös tutkimuskyselyämme ja sen kysymyksiä. Kysymyksiä oli helpompi miettiä, kun tietoperustan aiheet oli lyöty lukkoon. Pohdimme, olisiko avoimet kysymykset parempia aiheellemme, konsultoimme ohjaavaa opettajaa ja hän tuki päätöstämme. Saimme häneltä myös paljon apua kysymysten muodostamisessa. Loppujen lopuksi kysymyksiä loimme seitsemän kappaletta, joista avoimia kysymyksiä oli viisi ja loput olivat monivalintakysymyksiä. Tutkimuskyselymme aiheet pohjautuivat tietoperustaamme. Aiheina oli muun muassa lähitiimin työskentely, työtehtävien jakautuminen sekä pohdintaa, mitä varhaiskasvatuksen sosionomi toisi lähitiimiin. Halusimme myös rajata vastaajia heidän ammattien mukaan, joten kysyimme heidän koulutustansa ja ammattinimikettä. Kun kyselymme oli valmis, loimme siihen vielä saatekirjeen. Kysely julkaistiin Paimion kaupungin päiväkoteihin marraskuussa.

Tammikuussa 2022 saimme tietoperustan valmiiksi. Kyselyyn olimme saaneet joulukuussa vain muutaman vastauksen, joten pidensimme vastausaikaa tammikuun puolelle. Loppujen lopuksi saimme vastauksia yhteensä 15 kappaletta. Näiden pohjalta aloitimme helmikuussa kirjoittamaan tutkimustuloksia puhtaaksi.

Helmi-toukokuussa pidimme tiimin kesken paljon Teams- palaverieita, joihin myös välillä opinnäytetyön ohjaava opettaja osallistui. Näiden kuukausien aikana valmistui tutkimuksen tulokset ja yhteenveto osiot. Lopuksi teimme myös johdannon ja viimeistelimme opinnäytetyömme arviointi kappaletta. Opinnäytetyömme valmistui toukokuussa 2022. Pääsemme mahdollisesti esittelemään valmiin opinnäytetyömme tulokset Paimion kaupungin varhaiskasvatuksen johtoryhmälle.

5.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksemme on toteutettu kvalitatiivisena tutkimuksena, eli laadullisena tutkimuksena. Kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena on tutkia kohdetta hyvin kokonaisvaltaisesti ja tutkimuksessa keskitytään kuvailemaan todellista elämää. (Hirsjärvi ym. 2010, 165.) Opinnäytetyömme keskittyy nykypäivän varhaiskasvatukseen, sekä näkemyksiin

siihen kohdistuvista muutoksista monista eri näkökulmista katsottuina ja monien lähteiden perusteella. Jotta saamme tutkimuksellemme luotettavaa pohjaa myös työntekijöiden näkökulmasta, päätimme, että lähetämme kyselyn tutkimustamme varten kaikille Paimion kaupungin päiväkodeissa työskenteleville varhaiskasvatuksen ammattilaisille, jotta saamme kyselyn vastauksiin erilaisia näkökulmia monista koulutustaustoista ja työelämän kokemuksista.

Laadullisessa tutkimuksessa yleisin aineiston keruutapa on haastattelu, joko yksilö- tai ryhmähaastatteluna (Vilka & Airaksinen 2003, 63). Vallitsevan koronatilanteen vuoksi päädyimme toteuttamaan kyselyn, jottei kenenkään tutkimukseen osallistuvan osapuolen terveys vaarantuisi. Tämä tapa on myös huomattavasti helpompi, sillä näin vastaaja saa itse päättää, koska hän vastaa kyselyyn ja tämän vuoksi vastaukset ovat todennäköisemmin luotettavampia. Lähetimme kaikille vastaajille saman strukturoidun kyselylomakkeen. Strukturoitu kyselylomake tarkoittaa lomaketta, jossa lomakkeen kysymykset ovat samassa muodossa, sekä järjestyksessä kaikille lomakkeeseen vastaaville (Vilka & Airaksinen 2003, 63). Strukturoidulla lomakkeella varmistamme myös osaltaan aineiston validiuden, eli luotettavuuden.

Laadullisessa tutkimuksessa tutkimuksen aineiston laatu on huomattavasti määrää tärkeämpää. Laadukkaan aineiston tärkeimpänä kriteerinä on sen monipuolisuus ja miten hyvin aineisto vastaa tutkimuksen sisällölliseen tavoitteeseen ja kohderyhmän tarpeeseen. (Vilka & Airaksinen 2003, 64.) Meidän opinnäytetyömme tapauksessa aineistona siis toimii kyselyn vastaukset ja toimeksiantajamme tarve kartoittaa sosionomin työnkuva varhaiskasvatuksessa.

Laadullinen tutkimus pohjaa tarkoitustaan ymmärtämiseen ja tulkintaan. Laadullinen tutkimus sisältää useita eri tapoja sekä aineistonkeruumenetelmiä. Tutkimuksessa avattu tulkinta on jokaisen omaa tarkastelua ja pohdintaa. Laadullisen tutkimuksen on siis pidettävä sisällään teoriaa. Tutkimuksen tuloksiin vaikuttaa tutkimuksen perusteluissa sekä määrällisen tutkimuksen kritiikissäkin havaintojen teoriapituus. Havaintojen teo-

riapituudella pyritään selkeyttämään jokaisen käsitystä ilmiöstä. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimustulokset ovat erillään olevia. Tutkimustuloksista saatu tieto on subjektiivista, jolloin tulosten analysoija määrittää itse tuloksin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 25.)

5.4 Tutkimusaineisto ja tutkimuksen analyysitavat

Laadulliseen tutkimukseen kerättyä aineistoa ei ole välttämätöntä analysoida, mutta analysointi on hyvä tehdä, jos aineistoa käytetään tutkimustietona (Vilka 2003, 64). Teorialla ja sen laadukkuudella on korostunut merkitys laadullisessa tutkimuksessa. Laadullisessa tutkimuksessa teoriaosuus on ilmeistä kokonaisuuden ymmärtämisen kannalta. Teoriaa tarvitaan yleisesti tutkimuksen luotettavuuden ymmärtämiseen ja hahmottamiseen, metodien sekä etiikan käsittämiseen. Laadullisessa tutkimuksessa käytettävästä teoriasta käytetään myös ilmausta tutkimuksen viitekehys, jolla tarkoitetaan kokonaisuuden teoreettista jakaumaa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 23.)

Tutkimuksemme analysointimenetelmäksi olemme valinneet teemoittelun. Teemoittelu on laadullisen analyysin yksi perusmenetelmistä. Teemoittelu tukee analyysin hahmottamisessa ja tällä tavoin analyysi on mahdollista jakaa tutkimuksen eri aihepiireihin eli teemoihin. Teemoittelun ansiosta on mahdollista vertailla tutkimusaineistossa saatuja tietoja sekä esiintymiä. Teemoittelua voidaan pitää yhtenä sisällönanalyysin muotona. Teemoittelussa aineistosta tuodaan esiin tutkimustehtävän kannalta keskeisimpiä asiakokonaisuuksia ja useasti esiintyviä yhdennäköisyyksiä. Teemoittelun avulla pyritään selkeyttämään jo saatuja vastauksia. Teemoittelussa on kyse aineiston jaottelusta ja määrittelystä aiheiden mukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 105–106.) Erilaisten teemojen mukaan aineistoa tulee olemaan helpompi analysoida, sillä näin saamme jaettua laajan aineiston pienempiin osiin. Teemat tullaan lajittelemaan kyselylomakkeiden kysymysten pohjalta, sekä tutkimustehtävien pohjalta. Loppuanalyysissä tulemme myös vertaamaan eri kohderyhmien vastauksia keskenään.

Aluksi on tärkeää tiedostaa mitä laadullisessa tutkimuksessa haetaan ja mihin sillä pyritään. Mitkä ovat tutkimuksen kysymykset sekä tutkimustehtävät laadullisessa tutkimuksessa ja sen sisällössä. Teemoittelu muistuttaa luokittelua, mutta luokittelun sijaan aineisto jaetaan teemoihin eli aihepiireihin. Teemoittelussa voi tulla eteen myös haasteita

analysoinnin aikana, muun muassa pieni vastaajaprosentti kyselyissä voi olla vaikeasti analysoitavissa. Analysoinnin merkittävyyteen vaikuttaa myös vastaajien todenmukaisuus vastatessa kyselyyn (määrä ja laatu). Myös liian laaja kysely voi mahdollisesti heikentää vastauksien laatua ja vaikuttaa näin tutkimuksen luotettavuuteen tutkimuskysymystä analysoitaessa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 107.)

Aineiston keruu tapahtui Webropol- kyselylomakkeella ja avoimien vastauksien käsittely tapahtuu teemoittelun kautta. Kyselyssämme on avoimien kysymysten lisäksi myös monivalinta- muodossa esitettäviä kysymyksiä. Tavoitteenamme on saada käsitys varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvasta sekä roolituksesta osana lähitiimiä. Uuden varhaiskasvatuslain 540/2018 uudistuksen myötä, nimikkeet varhaiskasvatuksessa ovat muuttuneet. Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävänkuvaa sekä roolitusta tiimissä on tutkittu vain vähän. Kysyimme tutkimuskyselyssämme vastaajilta aluksi seuraavia perustietoja: koulutustaustaa ja heidän tämänhetkisiä ammattinimikkeitään. Kysyimme vastaajilta myös heidän mielestään tärkeimpiä lähitiimin ominaisuuksia. Selvitimme myös työtehtävien jakautumisesta sosionomille sekä tiimin kesken. Kysyimme kyselylomakkeella myös mitä varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvaan tulisi jatkossa sisältyä, ja mitä uutta tämä uudistus toisi mukanaan sosionomin uudistuneeseen työnkuvaan.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

6.1 Hyvän lähitiimin ominaisuudet

Tutkimuskyselyssämme kartoitimme hyvän lähitiimin ominaisuuksia. Kysymys oli muotoiltu avoimeksi ja vastauksia tuli hyvä määrä. Vastaukset olivat suurimmaksi osaksi yhden sanan mittaisia. Vastauksista löytyi muutamia yhtäläisyyksiä, yhtäläisyydet osoittautuivat samoiksi, mistä olimme kirjoittaneet tiimityöskentely osuuteen tietoperustassamme.

Opinnäytetyössämme olimme kirjoittaneet, että toimiva vuorovaikutus on tiimityön ydin. Vuorovaikutus luo myös luottamusta tiimiin. Yksi tutkimuskyselyyn vastanneista oli kirjoittanut myös, että luottamus, avoin ilmapiiri sekä yhteistyö ovat hyvän lähitiimin ominaisuuksia. Toinen vastaajista oli vastannut samoihin teemoihin liittyviä tekijöitä, kuten avoimuus, yhteinen päämäärä sekä vertaistuki. Vastauksista ilmeni myös moniammatillisen tiimin hyödyt. Opinnäytetyössämme kirjoitimme myös moniammatillisuudesta ja sen tuomista hyödyistä varhaiskasvatuksessa. Kaksi vastaajaa yhdisti moniammatillisuuden sekä vahvan pedagogisen osaamisen yhteen.

Jokaisen ammattitaitoa käytetään, kaikilla on vastuu omasta toiminnastaan, olemme tasa-arvoisia.

Moni piti myös joustavuutta erittäin tärkeänä ominaisuutena lähitiimissä. Myös ratkaisukeskeisyyttä sekä yhtenäisen kasvatuskäsityksen omaamistaidot korostuivat kyselyn vastauksissa. Kyselyn vastauksia tulkittaessa kyseiset ominaisuudet muodostuivat osaksi lähitiimin tärkeimpiä ominaisuuksia. Vastauksista löytyi myös sanat turvallisuus ja lämpö, jotka ovat lasten kanssa tehtävässä työssä hyvin merkittävä sekä oleellinen osa. Hyvän lähitiimin ominaisuuksina pidettiin myös positiivista asennetta sekä työn mielekkyyttä ja iloa työssä. Tämä korostui useassa vastauksessa tutkimuskyselyssämme.

Myös yleinen tasa-arvoisuus ja arvostaminen nousivat avain asemaan vastauksia havainnoidessa. Moni vastaajista oli myös pohtinut positiivisen asenteen, työn mielekkyyden sekä tasa-arvon lisäksi jokaisen yksittäisen työntekijän vastualueen korostumista työn eri osa-alueissa. Vastauksista ilmeni muun muassa yksittäisen työntekijän oman

vahvuusalueen tuominen esille pedagogisessa toiminnassa. Nämä korostuivat merkittävästi tutkimuskyselyn vastauksissa.

6.2 Lähitiimin työtehtävät

Lähitiimin työtehtäviä kartoitimme kahdelta eri kantilta: mitkä työtehtävät kuuluvat vastaajien mielestä heille ja mitkä työtehtävät jakautuvat tiimin kesken. Vastauksissa näkyi paljon yhtäläisyyksiä, mutta myös eroja. Vastaajien omia työtehtäviä koskevat vastaukset olivat sisällöltään hyvin samankaltaisia ja ainoat eroavaisuudet vastauksissa näkyivät vain työtehtävien erottelulla opettajien ja lastenhoitajien työtehtäviksi. Vastaukset työtehtävien jakautumisesta eivät eronneet toisistaan niin paljon, kuin vastaajien omia työtehtäviä käsittelevät vastaukset.

Suurella osalla vastauksista kävi ilmi, että vastaajat kokevat lapsen henkisen ja fyysisen kasvun ja kehityksen tukemisen tärkeimmäksi työtehtäväkseen. Lapsen ikätaso tulee huomioida tukiessa hänen kasvuun ja kehitystään. Esimerkiksi yksi vastaajista kuvaili työtehtävikseen seuraavia asioita:

Lasten tukeminen arjessa

Lasten ikätasoisten taitojen harjoittelu yhdessä leikin kautta

Lasten havainnointi

Vastauksista kuitenkin ilmeni myös tiimityön tärkeys. Monet vastaajat olivat sitä mieltä, että esimerkiksi suunnittelua tiimin tulee toteuttaa yhteistyössä toistensa kanssa. Toiminnan suunnittelun lisäksi vastauksista ilmeni, että toiminnan toteutuksessa tiimin tulee toimia myös yhteistyössä, jotta toiminta on suunnitelman mukaista ja toteuttaa laadukkaan varhaiskasvatuksen kriteerit. Eräs vastaaja kuvaili tärkeimpiä työtehtäviään ja tiimityön tärkeyttä seuraavasti:

Lasten henkinen/fyysinen kasvu, kehitys sekä turvallisuus ja näistä huolehtiminen/tukeminen. Perushoito + varhaiskasvatus. Ryhmän toiminnasta huolehtiminen yhdessä tiimin kanssa.

Varhaiskasvatuksen opettajalla on vastaajien näkemysten mukaan pedagoginen vastuu ryhmästä ja sen toimimisesta. Osassa vastauksissa kerrottiin selkeästi varhaiskasvatuksen opettajien työtehtäviä. Eräs vastaajista eritteli omia työtehtäviään seuraavasti:

Opettajana minun vastuullani ovat: Pedagoginen vastuu (toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi, valtakunnallisten ja paikallisten suunnitelmien noudattaminen), asiakirjojen laatiminen, keskustelujen pito, moniammatillinen yhteistyö, kolmiportaisen tuen järjestäminen ja toteutus. Kuitenkin kaikki työt, jotka kuuluvat lapsiryhmän aikuisille, kuuluvat myös minulle vähintäänkin toteuttamisen tasolla: vaippojen vaihto, pöytien pyyhkiminen, ulkoilu...

Vastaukset työtehtävien jakautumisesta tiimin kesken olivat sisällöltään hyvinkin samantaisia. Niin kuin aikaisemman kysymyksen vastauksista kävi ilmi, niin opettaja on ryhmän pedagoginen johtaja. Tiimin johtajana varhaiskasvatuksen opettajan tulee vastaajien mukaan pitää langat käsissään ja jakaa vastuu erilaisista tehtävistä tiimin kesken, yhdessä tiimin kanssa keskustellen. Vastaajat olivat sitä mieltä, että tiimissä opettajalla on johtamisen lisäksi päävastuu toiminnan suunnittelusta ja kirjallisista töistä, kuten varhaiskasvatussuunnitelmista ja pedagogisista arvioista, mutta esimerkiksi lasten perushoito kuuluu kaikille tiimin jäsenille. Eräs vastaajista luonnehti tiimin työtehtävien jakautumista seuraavasti:

Opettajat vastaavat opetuksesta ja kasvatuksesta, mutta kaikki osallistuvat toiminnan ohjaamiseen. Ryhmän suuret toimintalinjat ja suunnitelmat tehdään yhdessä. Kaikki saavat tuoda omia ideoitaan ja ajatuksiaan. Pedagoginen vastuu on opettajalla. Opettaja vastaa asiakirjoista (esim. vasut), mutta niistä keskustellaan yhdessä koko tiimin kanssa ja kaikki tiimin jäsenet lukevat vasut läpi ja kommentoivat vasuja. Kaikki osallistuvat lasten perushoitoon.

Lastenhoitajan työtehtävistä vastaajat eivät olleet suoraan kertoneet omaa näkemystään. Vastauksista voi kuitenkin päätellä, että vastaajat kokevat perushoitotyön ja kaiken muun, mikä ei kuulu selvästi opettajan työtehtäviin, kuuluvan lastenhoitajille. Vaikka vastauksissa olikin eritelty opettajan työt erikseen, kävi niistä myös hyvin ilmi, miten ne ja-

kautuvat arjessa ja toiminnassa. Suurin osa vastaajista koki työtehtävien jakautuvan taiseisesti kaikkien tiimiläisten kesken ja vastauksissa korostui myös yhteistyön tärkeys ja kaikkien tiimiläisten mielipiteiden huomioiminen.

Riippuu kaudesta ja tiimistä! Joku kausi tiimissä esim. joku haluaa suunnitella toimintaa enemmän kuin toisena kautena. Kuitenkin pääsääntöisesti niin, että opettajat ovat pedagogisessa vastuussa ja vastaavat siitä. Lastenhoitajat vastaavat hoidollisista toiminnoista, mutta myös opettajat toteuttavat näitä osa-alueita. Myös lastenhoitajat toteuttavat toiminnan suunnittelua, toteuttamista ja arviointia, mutta eivät vastaa siitä.

Vastauksista kävi myös ilmi, että tiimin jäsenten yksilölliset vahvuudet ja osaamiset hyödynnetään toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Kaikkien tiimiläisten osallistuminen, sekä toisten auttaminen korostui myös vastauksissa. Nämä asiat ovat myös erittäin tärkeitä tiimin toimivan yhteistyön kannalta. Eräs vastaajista esimerkiksi kiteytti, miten yhteistyö hänen lähitiimissään toimii:

Yhteistyössä tehdään, kaikki osallistuvat ja auttavat toisiaan, yksilölliset vahvuudet ja osaamiset hyödynnetään.

Monissa vastauksissa korostui myös varhaiskasvatuksen hektinen arki ja sen vaikutus varhaiskasvattajien työhön. Vastaajat korostivat muun muassa arjen yllättävien tilanteiden vaikuttavan hyvinkin paljon työtehtävien jakautumiseen päivän aikana. Yksi yleisimmistä arjen yllättävistä tilanteista ovat henkilökunnan poissaolot. Poissaolo tilanteissa paikalla olevan tiimin tulee sopia keskenään, kuka ottaa hoitaakseen poissaolevan työntekijän työtehtävät.

6.3 Odotukset varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvasta

Varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvaan liittyviä kysymyksiä kyselyssämme oli kaksi. Kysymykset olivat avoimia kysymyksiä, joihin vastaajat saivat kirjoittaa oman näkemyksensä. Vastauksissa oli runsaasti eriävyyksiä, jokin verran myös yhtäläisyyksiä ja samankaltaisuuksia. Kyselyssämme esitimme kysymyksen varhaiskasvatuksen sosio-

nomin työnkuvan sisällöstä, mitä työnkuvaan tulisi kuulua. Kysymys oli avoin ja vastauksissa oli paljon eriävyyttä. Perheen tukeminen ja ohjaus ilmeni monista vastauksista tärkeänä osana varhaiskasvatuksen sosionomin roolia.

Perheiden tukeminen, ennaltaehkäisevä perhetyö. Sosionomi voisi toimia linkkinä varhaiskasvatuksen ja sosiaalihuollon välillä.

Moni painotti vastauksissaan että, varhaiskasvatuksen sosionomilla tulisi olla samankaltaisia työtehtäviä varhaiskasvatuksen opettajan kanssa. Perheen kanssa tehtävä yhteistyö näkyi vahvasti useassa vastauksessa. Kyselyn vastaajista eräs pohti varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvaa tiimissä, jossa on kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa.

Jos tiimissä on opettajapari, tulisi pedagoginen vastuu ja muut opettajan vastuut jakaa molemmille opettajille. Jossain määrin valtakunnallisten ja paikallisten suunnitelmien noudattaminen on enemmän opettajan vastuulla, mutta sitten taas sosionomi voisi hyödyntää omaa osaamistaan mm. Moniammatillisessa yhteistyössä.

Jos sosionomi on tiimissä lastenhoitajien kanssa, hän luonnollisesti huolehtii yksin kaikista opettajan työtehtävistä.

Toisessa kysymyksessä varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvaan liittyen kartoitimme lähitiimin roolitusta ja mitä uutta varhaiskasvatuksen sosionomi tuo lähitiimiin varhaiskasvatuksessa. Tässä kysymyksessä vastaajat kokivat, että varhaiskasvatuksen sosionomi toisi lähitiimiin enemmän sosiaalista osaamista sekä asiantuntijuutta mm. lastensuojelusta. Osa vastaajista koki varhaiskasvatuksen sosionomin ja varhaiskasvatuksen opettajan työjaon keinotekoiseksi valinnaksi, jonka vuoksi eivät tiedä mitä uutta varhaiskasvatuksen sosionomi toisi lähitiimiin.

Osa vastaajista kokee varhaiskasvatuksen sosionomin sijoittuvan varhaiskasvatuksen opettajan sekä varhaiskasvatuksen lastenhoitajan välitasoon. Saimme vastaajilta myös laajempia vastauksia ja heidän näkemyksiään varhaiskasvatuksen sosionomin asiantuntijuudesta lähitiimissä.

Laajemman näkemyksen lapsen kokonaisvaltaiseen kasvuun ja kehitykseen. Myös perheen ottamisen keskiöön: kun perhe voi hyvin, Myös lapsella on hyvät edellytykset elämää varten.

Monesti sosionomeilla on myös paljon tietoa erilaisista tukitoimista, joita kaupungit ja kunnat tarjoavat perheille. Tällöin varhaiskasvatuksella on iso rooli perheiden tukemisessa, kun jo tutut aikuiset voivat vanhempien kanssa yhteistyössä keskustella ja miettiä tukitoimia perheeseen ns. Yhden luukun taktiikalla.

Yleisesti ottaen varhaiskasvatuksen sosionomin rooli usean vastaajan osalta näyttäytyy lastensuojelutyön sekä perhetyön osaamisena sekä painottuvan perheiden tukemiseen. Varhaiskasvatuksen sosionomin koetaan myös olevan samassa tasossa varhaiskasvatuksen opettajan kanssa, mutta toisaalta myös sijoittuvan varhaiskasvatuksen lastenhoitajan sekä varhaiskasvatuksen opettajan väliin, jolloin myös työtehtävät olisivat osittain siltä väliltä. Suuri osa kuitenkin kokee varhaiskasvatuksen sosionomille kuuluvan samankaltaisuus työtehtävissä varhaiskasvatuksen opettajan kanssa.

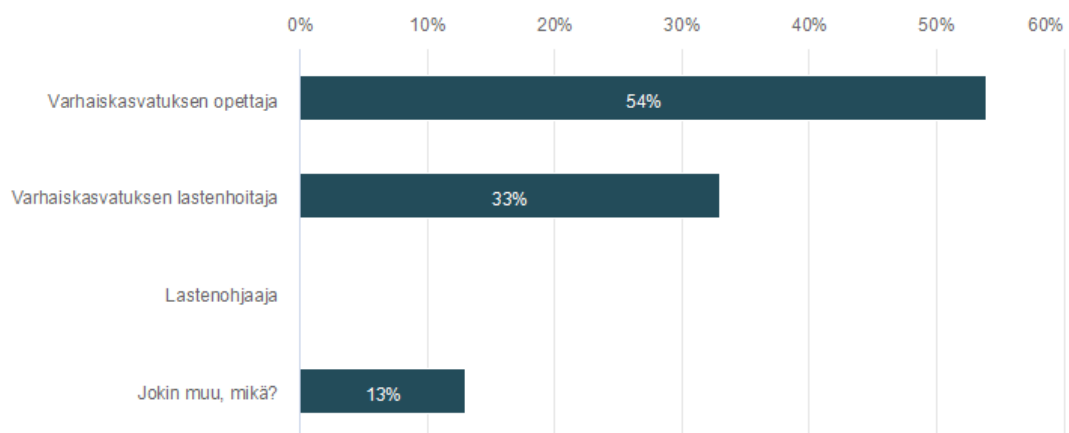
7 YHTEENVETO JA ARVIOINTI

7.1 Tutkimustulosten yhteenveto

Aiheemme varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuva lähitiimissä on pinnalla oleva, joten kirjallisuudesta sekä internetin lähteistä ei saanut tarpeeksi kattavaa tietoa. Pohdimme yhdessä, miten saisimme erilaisia näkökulmia aiheesta enemmän esille. Päädyimme luomaan Webropol-työkalulla kyselyn, missä oli mahdollisimman paljon avoimia kysymyksiä. Luomamme tutkimuskysely lähetettiin Paimion kaupungin varhaiskasvatuksen henkilökunnalle.

Tutkimuksen avulla saimme vastauksia laadulliseen tutkimukseemme. Laadullisen tutkimuksemme tarkoituksena oli kartoittaa millainen työnkuva varhaiskasvatuksen sosionomilla olisi tulevaisuudessa, kun lakimuutos tulee voimaan sekä pohtia miten sosionomi (AMK) sopii varhaiskasvatuksen tiimiin. Tavoitteenamme oli saada mahdollisimman laaja kuva, miten varhaiskasvatuksen henkilökunta näkee sosionomin (AMK) ammatillisuuden sopivan varhaiskasvatukseen ja minkälaisia odotuksia heillä on. Halusimme myös saada uutta näkökulmaa toimivasta lähitiimi työskentelystä sekä työtehtävien jakautumisesta.

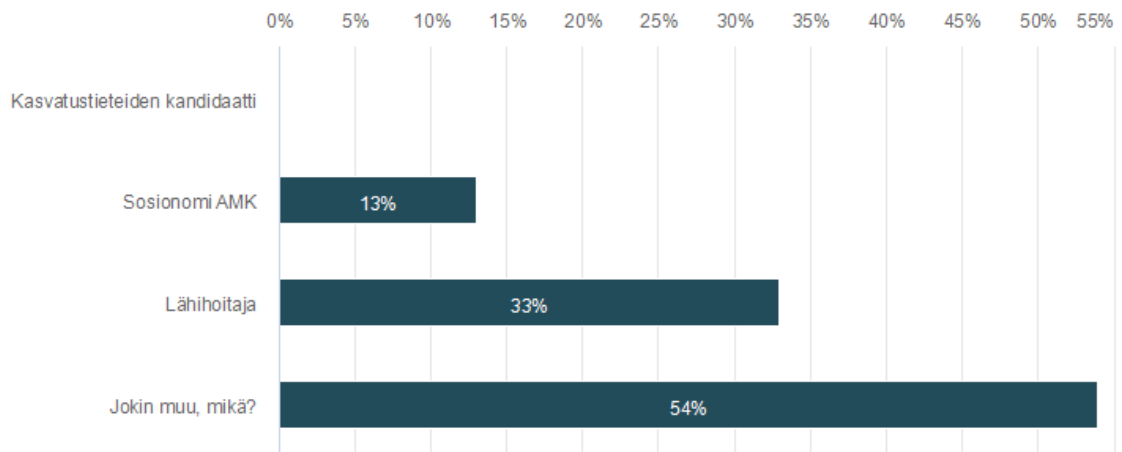
Kyselyyn vastasi yhteensä 15 työntekijää. Vastaaajista kahdeksan oli varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen lastenhoitaja oli viisi. Muiden ammattinimikkeet olivat varhaiskerityiskasvatuksen lastenhoitaja ja kveo eli kiertävä varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

Kuvio 1 Vastaaajien ammattinimikkeet

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Jokin muu, mikä?	varhaiserityiskasvatuksenlastenhoitaja
Jokin muu, mikä?	kveo

Kuvio 2 Vastaaajien ammattinimikkeet, vastauksin jokin muu

Kuvio 3 Vastaaajien koulutustausta

Koulutukseltaan vastaajista viisi oli lähihoitajia ja kaksi sosionomi (AMK). Muilla oli erilaiset koulutukset. Yllä olevasta taulukosta näkee laajemmin vastaajien eri koulutukset. Kasvatustieteen maisteri näyttäytyi toiseksi isompana koulutuksena lähihoitajan lisäksi.

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Jokin muu, mikä?	kasvatustieteen maisteri
Jokin muu, mikä?	Kasvatustieteen maisteri
Jokin muu, mikä?	lastenohjaaja
Jokin muu, mikä?	Yo-hammashoitaja
Jokin muu, mikä?	Kasv. kandi+erityisopettaja
Jokin muu, mikä?	Kasvatustieteen maisteri

Kuvio 4 Vastaaajien koulutustausta, vastauksin jokin muu

Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartta vuosille 2017–2030 raportissa on kuvailtu sosionomin (AMK) työtehtäviä seuraavasti. Varhaiskasvatuksen sosionomi osallistuu lapsiryhmän kasvatukseen, hoitoon ja opetukseen sekä arviointiin että kehittämiseen. Edelle mainitun raportin mukaan varhaiskasvatuksen sosionomi tekee tiivistä yhteistyötä varhaiskasvatuksen opettajan sekä perheiden kanssa. (Karila ym. 2017, 88.)

Opinnäytetyön tuloksia pohtiessa, iloksemme huomasimme, että tutkimuskyselyyn vastanneiden henkilöiden ajatukset olivat yhtenäiset Karilan, Kososen ja Järvenkallaksen (2017) teoksen kanssa. Kyselyyn vastanneet olivat pohtineet, että varhaiskasvatuksen sosionomin työtehtäviin kuuluisi erityisesti perheiden kanssa tehtävä yhteistyö. Joidenkin vastauksista huomasimme myös sen, että he haluaisivat varhaiskasvatuksen sosionomin tuovan kentälle tietoutta enemmän lastensuojelusta. Mielenkiintoista on, että osa vastaajista koki, että varhaiskasvatuksen sosionomi kuuluisi kentällä varhaiskasvatuksen lastenhoitajan ja varhaiskasvatuksen opettajan välille. Talentian tehtäväluonnoksen mukaan varhaiskasvatuksen sosionomin työtehtävät vaikuttavat melko samalta, kuin varhaiskasvatuksen opettajan työtehtävät (Talentia n.d.).

Huomioitavaa kyselyn vastauksissa oli kuitenkin se, että kukaan ei väheksynyt sosionomin (AMK) tärkeyttä varhaiskasvatuksen kentällä. Kirjoitimme tietoperusta osuuteen 2.3 sosionomin erityisosaamisesta varhaiskasvatuksessa. Siellä tulee ilmi myös perheiden ja varhaiskasvatus henkilökunnan kasvatusyhteistyö. Sosionomi (AMK) pystyisi omalla ammattitaidollaan ja koulutustaustalla tuomaan perheille sekä kollegoille tietoutta erilaisista lapsiperhepalveluista sekä lastensuojelusta. (Kangas ym. 2021, 102.) Niin kuin eräs kyselyyn vastaaja oli kertonut, että varhaiskasvatuksen sosionomi voisi toimia varhaiskasvatuksen ja sosiaalihuollon linkkinä.

Kartoittaessa vastauksia liittyen lähitiimin työtehtäviin vastaukset olivat yhtenäisiä. Vastauksista huomasimme selkeästi, että työntekijät tietävät oman paikkansa tiimissä. Selkeitä eroja löytyi, kun vertailtiin varhaiskasvatuksen lastenhoitajan työtehtäviä ja varhaiskasvatuksen opettajan työtehtäviä. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajien työtehtäviä on tukea lapsen kasvua ja kehitystä, toimia moniammatillisesti, toimia yhteistyössä perheiden kanssa sekä havainnoida ja dokumentoida. Työtehtäviin sisältyy myös hoidollinen puoli. (Kinnunen ym. 2019, 13.) Varhaiskasvatuksen opettajan työtehtäviin sisältyy puolestaan

lapsen kasvatusta ja opetus, lapsiryhmän toiminnan suunnittelu ja arviointi sekä varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen ja arviointi (Opetusalan ammattijärjestö OAJ 2020.) Tutkimuskyselyn vastauksista näkyi myös samat työtehtävät jaottelut varhaiskasvatuksen lastenhoitajan, että varhaiskasvatuksen opettajan välillä.

Opinnäytetyössämme olimme kirjoittaneet myös tiimityöskentelystä ja erityisesti kappaleessa 4.2 paneuduimme varhaiskasvatukseen tiimin työtehtäviin. Yleisesti ottaen henkilö, joka työskentelee varhaiskasvatuksessa, osallistuu lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseen. Tiimissä saattaa työskennellä varhaiskasvatuksen opettaja ja kaksi varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa. Heillä kaikilla on sovittu tiimin sisäiset työtehtävät. Kuitenkin eräs vastaajista kirjoitti kohtaan missä kysyttiin tärkeimmistä työtehtävistä, että ryhmän toiminnasta huolehtiminen yhdessä tiimin kanssa. Tästä päästään hyvin pohtimaan tuloksia, mitkä liittyvät hyvän lähitiimin ominaisuuksiin. Tuloksia kirjoittaessa yhteen huomasimme, että kaikki edellä mainitut asiat liittyen muun muassa lähitiimin työtehtäviin linkittyvät vahvasti hyvän lähitiimin ominaisuuksiin, mitä kyselyyn vastanneet olivat kirjoittaneet. Siellä nousi esille yhteistyö, moniammatillisuuden hyödyntäminen työskentelyssä, luottamus sekä tasa-arvo.

Tärkeä huomio vastauksista oli nähdä tiimityön tärkeys sekä yhteisen tavoitteen saavuttaminen. Eräs vastaajista oli kuvaillut hyvin yhteistä tavoitetta. Hänen mukaansa tärkeintä on lapsen henkisen ja fyysisen kasvun kehitys ja sen tukeminen. Lasten tukeminen arjessa tuli myös ilmi. Tämä on hyvä koska, yksi sosiaalipedagogiikan peruselementteistä on kasvun tukeminen. Sosiaalipedagogiikan tarkoituksena on pohtia kasvatusta ja kasvua erilaisina prosesseina. (Rintakorpi & Holmikari 2021, 244.) Varhaiskasvatuksen sosionomi olisi paras henkilö tuomaan sosiaalipedagogiikkaa esille varhaiskasvatuksen tiimissä.

Tiimin kesken jakautuvat työtehtävät puhuttivat kyselyssä paljon ja vastuksia tuli laajasti. Moni vastaajista koki kuitenkin, että työtehtävät jakautuvat tasaisesti. Varhaiskasvatuksen opettajalla on vastaajien mielestä vastuu siitä, että pedagogisuus toteutuu arjessa, mutta he osallistuvat silti arjen muihin toimintoihin, kuten vaipan vaihtoon tai pöytien pyyhkimiseen. Moni vastaajista kuitenkin kirjoitti, että varhaiskasvatuksen lastenhoitajilla

on myös oikeus osallistua pedagogisen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen, jos vain haluavat. Mielestämme vastauksista huokui varhaiskasvatuksen laatuindikaattoreihin sopivia kriteerejä. Varhaiskasvatuksen laatu toteutuu, jos tiimin jäsenet toimivat kentällä tällä tavalla, kuin ovat kyselyyn vastanneet; Jokainen pääsee näyttämään taidot omalla vahvuus alueellaan ja omaan koulutukseen sopivalla tavalla sekä varhaiskasvatuslaki että varhaiskasvatussuunnitelman perusteet täyttyvät myös. (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 2019, 3.)

Hanna Kianen 2021 on tutkinut omassa opinnäytetyössään myös varhaiskasvatuksen työntekijöiden näkemyksiä, jos ryhmässä työskentelisi varhaiskasvatuksen sosionomi. Näkemykset kohdistuivat opinnäytetyössä nimenomaan sosionomin (AMK) työtehtäväkuvaan. Hän oli käyttänyt tutkielmassaan myös laadullista tutkimusmenetelmää. Kiasen 2021 tutkimuksen lopputulos oli vastaavanlainen kuin meidän tutkimuksemme tulokset. Kiasen 2021 mukaan varhaiskasvatuksen sosionomin työtehtäviin lukeutuu lasten hoito, kasvatusta- ja opetustehtävät. Lisäksi tutkimuksesta selvisi, että moniammatillinen yhteistyö sekä perheiden kanssa tehtävä yhteistyö kuuluisivat varhaiskasvatuksen sosionomin työtehtäviin. (Kianen 2021, 23–24.)

Toinen yhtäläisyys Kiasen 2021 opinnäytetyössä verrattuna meidän opinnäytetyöhömme oli varhaiskasvatuksen lastenhoitajien huoli lasten perushoidosta. Niin kuin aiemmin olimme kirjoittaneet, eräs vastaajista mainitsi, että varhaiskasvatuksen opettajalle kuuluu pedagoginen vastuu sekä arjen muut työt, esimerkiksi pienten lasten vaippojen vaihto. Kiasen 2021 tuloksissa oli pohdittu, lastenhoitajien työmäärän lisääntymistä, jos varhaiskasvatuksen sosionomilla on samat vastuu alueet kuin varhaiskasvatuksen opettajalla. Mielestämme lastenhoitajien työmäärää tulisi myös pohtia ja ottaa huomioon, kun sosionomin (AMK) työnkuvaa määritellään. Varhaiskasvatuksen sosionomi omaa sosiaalipedagogisen työtteen, mihin sisältyy lasten kokonaisvaltainen hyvinvointi ja lasten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin liittyy vahvasti myös arjen taitojen opettelu muun muassa wc-käynnit ja ruokailu. (Kouki 2021, 4.) Tämänkin puolesta, poh-tiessamme varhaiskasvatuksen sosionomin työtehtäviä meidän mielestämme niihin sisältyvät myös arjen työt.

Laadullisen tutkimuksemme tavoitteena oli selkeyttää näkemyksiä sosionomin (AMK) työnkuvasta sekä koulutuksesta. Tavoitteena oli myös saada laajaa pohdintaa Paimion kaupungin varhaiskasvatuksen henkilökunnalta siitä, millaisia odotuksia heillä on, kun varhaiskasvatuksen sosionomeja astuu kentälle. Kyselyyn vastanneiden odotukset olivat konkreettisia ja selkeitä. Odotukset olivat myös yhtenäisiä, eikä poikkeuksia juuri löytynyt. Moni koki, että varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuva viittaa lähemmäs varhaiskasvatuksen opettajan työtehtäviin pienellä lisällä osalla. Lisätyötehtävä liittyy kyselyyn vastanneiden mielestä nimenomaan perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön ja sosiaalihuollon asiantuntijuuteen. Verrattuna meidän kyselymme tuloksia muihin vastaavansiin kyselyihin, emme saaneet uusia näkemyksiä vallitsevaan muutokseen. Kuitenkin yksi asia sai lisävarmuutta ja se on se, että varhaiskasvatuksen sosionomeja tarvitaan kentälle ja heidän tietojansa sekä taitoja arvostetaan varhaiskasvatuksen työnteekijöiden keskuudessa.

7.2 Tutkimuksen arviointi

Tutkimuksemme ja sen tuottamisen peruspilarina on koko ajan ollut tutkimusetiikka. Tutkimusetiikalla tarkoitetaan hyvää tieteellisen käytännön noudattamista. Hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen sitouttaa tutkijat keskustelemaan tutkimuseettisesti riippumatta paikasta, tekijästä tai aikaisemmasta kokemuksesta tutkimusten tuottamiseen. (Vilka 2005, 29.) Hyvä tieteellinen käytäntö pitää sisällään paljon asioita, joita tutkijan tulee ottaa huomioon. Tutkijan tulee käyttää tutkimuksessaan eettisesti kestäviä tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmiä. Tutkijan tulee siis perustaa tiedonhankinta oman alansa tieteellisen kirjallisuuden tuntemiseen, sekä muihin asianmukaisiin tietolähteisiin. Myös toinen tärkeä hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluva asia on rehellinen ja vilpittömän toiminta. Tällä tarkoitetaan sitä, että tutkija kunnioittaa ja ottaa huomioon toisten tutkijoiden tekemät saavutukset. Esimerkiksi lähdeviitteiden merkkäminen tarkasti tekstiin on osoitus toisen tutkijan saavutuksista. (Vilka 2005, 30.) Tutkimuksemme aikana olemme panostaneet ja pitäneet suurta huolta siitä, että kaikki mahdolliset lähdeviittaukset, sekä lähteiden oikeaoppinen merkitseminen olisi kohdallaan. Olemme kiinnittäneet huomiota myös koko tutkimuksen ajan lähdekritiikkiin.

Laadullisen tutkimuksen validiteetin, eli pätevyyden ja reliabiliteetin, eli luotettavuuden arvioiminen on usein hankalaa, sillä käsitykset näiden käsitteiden sopivuudesta laadullisen tutkimuksen arviointitavaksi vaihtelevat (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Tämä pätee myös hyvin meidän toteuttamaamme tutkimukseen. Pätevä tutkimus ei saisi sisältää ollenkaan virheitä, joka tarkoittaa, että validissa tutkimuksessa tutkimusmenetelmä mittaa juuri sitä, mitä tutkimuksessa on tarkoituskin mitata. Tutkimuksen reliabiliteetilla tarkoitetaan luotettavuutta, eli tulosten tarkkuutta. Tulokset eivät siis tulisi olla satumanvaraisia vaan niiden tulisi toistaa itseään. (Vilka 2005, 161.) Koska tutkimuksemme on laadullinen tutkimus, on sen validiteettia ja reliabiliteettia myös haasteellista arvioida. Tutkimuksemme aineisto perustuu vastaajien mielipiteisiin ja näkemyksiin, josta arvioinnin haasteellisuus nousee esiin. Voimme aineiston tulosten pohjalta todeta, että vastaukset olivat moninaisia. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen opettajan vastaus omista työtehtävistään eroaa monella tapaa varhaiskasvatuksen lastenhoitajan vastaukseen omista työtehtävistään.

Tässä tutkimuksessa tutkimme Paimion varhaiskasvatuksen työntekijöiden näkemyksiä ja ajatuksia varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvasta ja miten se tulee vaikuttamaan tiimityöhön. Loimme sähköisen kyselyn, jonka lähetimme kaikkiin Paimion kaupungin päiväkoteihin. Kyselyn mukana lähetimme vastaajille saatekirjeen, jossa kerroimme tutkimukseen osallistumisesta, sekä opinnäytetyöstämme. Tutkimukseen osallistuminen oli kaikille vastaajille vapaaehtoista. Säilytimme ja käsitelimme tutkimuksemme aineistoa aina tietoturvasääntöjen mukaisesti. Kyselymme ei sisältänyt henkilötietoja käsitteleviä kysymyksiä, joka oli myös tärkeä osa tutkimukseen osallistuneiden vastaajien tietoturvasääntöä. Kysyimme vastaajien taustoista ainoastaan, millä nimikkeellä ja millä koulutustaustalla he työskentelevät päiväkodissa. Tämä takasi sen, ettei ketään yksittäistä vastaajaa voitu vastauksien perusteella tunnistaa.

Arvioidessamme tutkimuksemme aineiston luotettavuutta, voimme todeta, että vastauksiin oli käytetty aikaa ja kysymykset oli ymmärretty tarkoittamallamme tavalla. Joissain vastauksissa saattoi olla vaihteluita, mutta ne koskivat enimmäkseen niitä kysymyksiä, joissa käsiteltiin vastaajien omia työtehtäviä. Sisällöltään vastaukset olivat kuitenkin hyvinkin samankaltaisia. Yksi vastausten luotettavuuteen vaikuttava asia on vastaajien ajankäyttö vastatessaan kyselymme. Tätä on tietenkin mahdotonta arvioida, ovatko

varhaiskasvatuksen työntekijät löytäneet aikaa ja jos ovat, niin kuinka paljon, kyselyyn vastaamiselle. Annoimme vastaajille ensin noin kuukauden aikaa vastata kyselyyn, jonka jälkeen pidensimme pienen aineistomäärän vuoksi vastausaikaa vielä kuukaudella. Vaikka aikataulumme pitkittyi alkuperäisestä suunnitelmasta, saimme kuitenkin hyvässä ajassa tutkimuksemme valmiiksi.

7.3 Tulosten julkaiseminen ja ammatillinen kasvu

Opinnäytetyö julkaistaan ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene oy:n tarjoamassa Theseus-julkaisupalvelussa, jossa on laaja määrä korkeakoulujen tutkimuksia ja opinnäytetöitä. Opinnäytetyö tullaan mahdollisesti esittämään Paimion kaupungin varhaiskasvatuksen johtoryhmälle keväällä 2022, jossa kerromme laajasti tutkimuskyselymme tuloksista. Tavoitteenamme on saada varhaiskasvatuksen henkilöstölle lisää tietoutta varhaiskasvatuksen sosionomin tulevasta työnkuvasta sekä varhaiskasvatuksen sosionomin sijoittumisesta osaksi lähitiimiä. Tarkoituksenamme on myös esittää tutkimuksemme tuloksia johtoryhmälle ja avata tutkimuskysymyksistä tulleiden vastausten yhtäläisyyksiä sekä moninaisuutta.

Tutkimuksen tuloksista selviää, että varhaiskasvatuksen sosionomin tärkeimmiksi työtehtäviksi kyselyn perusteella koetaan lapsen henkisen ja fyysisen kasvun ja kehityksen kokonaisvaltainen tukeminen. Moni vastaajista oli sitä mieltä, että varhaiskasvatuksen sosionomin asiantuntijuus muun muassa lastensuojelutyöstä tukisi tiimin osaamista monipuolisemmin ja toisi varhaiskasvatuksen lähitiimiin lisää asiantuntijuutta. Varhaiskasvatuksen sosionomin erityisosaamiseen sisältyy muun muassa perheiden kanssa tehtävä työ sekä erinäisistä palveluista.

Opinnäytetyön koko prosessi on ollut hyvin antoisa ja opettavainen kokemus. Valitsimme aiheen, joka oli mielenkiintoinen ja ajankohtainen, mutta myös haasteellinen uuden varhaiskasvatuslain (540/2018) varhaiskasvatuksen työnimikemuutoksen myötä. Varhaiskasvatuksen sosionomi on nimikkeenä uusi ja vieras, joten tavoitteenamme on myös tuoda aihetta tutummaksi opinnäytetyömme kautta. Aiheena varhaiskasvatuksen sosionomi osana lähitiimiä on ollut mielenkiintoinen ja suurisuuntainen, sillä aiheesta on hyvin

vähän tämänhetkistä tutkimustietoa saatavilla. Varhaiskasvatuksen sosionomin tämänhetkinen työnkuva on epäselvä. Opinnäytetyömme kautta olemme pyrkineet saamaan myös selkeyttä varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvaan ja tehtäviin tulevaisuudessa.

Haasteellisena olemme kokeneet aikatauluttamisen kolmen opiskelijan opinnäytetyö tiimissä. Kaikilla kirjoittajilla on työ, jonka vuoksi aikatauluttaminen kirjoittamiselle on joskus vaatinut joustavuutta. Jokainen opinnäytetyön tiimiläisistä työskentelee varhaiskasvatuksessa varhaiskasvatuksen opettajana, joten jokaisella on myös konkreettista käsitystä varhaiskasvatuksen tiimissä työskentelemisestä. Tutkimuksen tutkimuskysymykset olivat haastavia muotoilla, mutta pohdintojen jälkeen saimme koottua hyvin konkreettiset kysymykset liittyen vahvasti aiheeseen, jota halusimme tutkia. Tutkimuskysymyksiä käsitellään paremmin luvussa 5.1.

Olemme saaneet koko opinnäytetyön prosessin aikana valtavasti tukea opinnäytetyön ohjaavalta opettajalta sekä opinnäytetyön tiimin jäseniltä. On ollut hienoa huomata, kuinka ryhmätyötaidot sekä tiimityötaidot ovat kehittyneet opinnäytetyö prosessin aikana. Opinnäytetyötiimimme on ollut kannustava ja ilmapiiri on ollut hyvin avoin ja yhteistyö ollut toimivaa. Opinnäytetyön työnjako on ollut tasapuolinen ja olemme ottaneet jokaisen opinnäytetyön tiimin jäsenen erityisosaamisalueen huomioon opinnäytetyötä kirjoittaessa. Opinnäytetyö on ollut todella opettavainen ja ammatillisesti kasvattava prosessi. Olemme saaneet syvennettyä aikaisempaa oppimista ja saaneet rikastettua sekä laajennettua jo ennalta opittua tietoa. Lähdekriittisyys ja tiedon hakemisen taidot ovat kehittyneet paljon opinnäytetyön prosessin aikana.

LÄHTEET

- Ahonen, L & Roos, P. 2021. Untuvikot, Alle 3-vuotiaiden pedagogiikka. Keuruu: PS- kustannus.
- Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS- kustannus.
- Eskola, M. 2016. Päiväkodin tiimi työyhteisönä. Tutkimus lastentarhanopettajien kokemuksista tiimityöstä päivähoidossa. Kasvatustieteen pro gradu- tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto
Viitattu 29.10.2021. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/99417/GRADU-1466602657.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Hirsijärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.
- Huuhtanen, K. 2017. Puhetta tukevat ja korvaavat kommunikointimenetelmät Suomessa. 4. painos. Kouvola: Solver palvelut.
- Julkisten ja hyvinvointialojen liitto n.d. Varhaiskasvatus. Viitattu 12.12.2021. <https://www.jhl.fi/tyoelama/ammattialat/kasvatus-ja-ohjausala/varhaiskasvatus/>
- Järvinen, M.; Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2012. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.
- Kangas, J.; Lastikka, A-L. & Karlsson, L. 2021. Voimauttava varhaiskasvatus, leikkivä, osallinen ja hyvinvoiva lapsi. Helsinki: Otava.
- Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 2019. Varhaiskasvatuksen laatuindikaattorit. Viitattu 2.2.2022. https://karvi.fi/app/uploads/2019/09/KARVI_T1319.pdf
- Karila, K.; Kosonen, T. & Järvenkallas S. 2017. Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartta vuosille 2017-2030. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 11.3.2022. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/80221>
- Karjalainen, M.; Lindroos, S.; Matero, M. & Simola, T. 2020. Kasvatus- ja ohjausalan käsikirja. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Kianen, H. 2021. Ikaalisten varhaiskasvatuksen työntekijöiden näkemyksiä lapsiryhmässä työskentelevän varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuvasta. Opinnäytetyö. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu. Viitattu 2.2.2022. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/499157/Opinn%c3%a4ytety%c3%b6%20Hanna%20Kianen.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Kinnunen, M.; Kukka, A.; Laasola, J.; Laurila, H.; Järvinen, J.; Mykkänen, P.; Nurminen, N.; Ojanperä, K.; Rapinoja, R.; Seppälä-Vessari, E.; Siitonen, E. & Tonttila, O. 2019. Varhaiskasvatuksen ABC. Tehyn julkaisusarja F: 1/2019. Viitattu 7.5.2022. https://www.tehy.fi/fi/system/files/mfiles/julkaisu/2019/2019_varhaiskasvatuksen_abc_id_14351.pdf
- Kirveslahti, K.; Sivén, T.; Vahala, M. & Vihunen, R. 2018. Kasvun aika. Sanoma Pro. Helsinki.
- Koivunen, P. & Lehtinen, T. 2015. Kasvu kiikarissa – Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille. Lapsen yleinen kehitys ja kehitykselliset haasteet. Juva: PS-kustannus.
- Korhonen, L. 2021. Kasvu ja kehitys eri ikäkausina. Terveyskirjasto. Viitattu 19.4.2022. <https://www.terveyskirjasto.fi/pla00018>
- Kouki, M. 2021. Varhaiskasvatuksen sosionomeja tarvitaan päiväkodeissa. Julkaisu: Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 7.5.2022. <https://www.theseus.fi/handle/10024/504785>

Kruuti, A. 2019. "Mä oon ainakin hyvin ylpeä niinku hoitajan roolista ja hoitajan ammatista" Lastenhoitajien kokemuksia ja ajatuksia työstään varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyö. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Viitattu 2.2.2022. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/166295/Kruuti%20Anita.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat 2022. Uusi varhaiskasvatustilalaki muuttaa kelpoisuuksia, nimikkeistä päättää työnantaja. Viitattu 27.2.2022. <https://www.kt.fi/ohjeet/kvtes/varhaiskasvatustilalaki-kelpoisuudet-henkilostorakenne>

Kuosmanen, V. & Santala, J. 2019. Sosiaalipedagogiikalla parempi maailma. Viitattu 8.5.2022. <https://www.talentia-lehti.fi/sosiaalipedagogiikalla-parempi-maailma/>

Lahtinen, R. 2020. Vuorovaikutuksen sisällöt johtamisoppaissa. Pro gradu- tutkielma. Kieli- ja viestintätieteiden laitos. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viitattu 23.9.2021. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/67808/URN%3aNBN%3Afi%3Aju-202002112051.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Lohtander, S. 2016. Moniammatillinen tiimi työ päiväkodeissa. Kasvatustieteen kandidaatintyö. Kasvatustieteiden tiedekunta. Oulu: Oulun yliopisto. Viitattu 24.1.2022. <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201606222577.pdf>

Mönkkönen, K.; Leinonen, M.; Arajärvi, M.; Hovatta, A-E.; Tusa, N. & Salokangas, K. 2019. Moniammatillisen vuorovaikutuksen tarkastelua. Moniammatillinen yhteistyö: Vaikuttava vuorovaikutus sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Gaudeamus.

Ojala, E. 2017. Päiväkodin moniammatillisten kasvattajatiimien toimintakulttuurit. Pro gradu- tutkielma. Kasvatustieteiden laitos. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/54396/1/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201706092768.pdf>

Opetus- ja kulttuuriministeriö n.d. Varhaiskasvatusta koskeva lainsäädäntö. Viitattu 6.1.2022. <https://okm.fi/varhaiskasvatustilalait>

Opetusalan ammattijärjestö 2020. Opettajana varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Viitattu 20.2.2022. <https://www.oaj.fi/arjessa/mita-opettajan-tyo-on/opettajana-varhaiskasvatuksessa-ja-esiopetuksessa/>

Opetushallitus 2021. Pedagoginen dokumentointi. Viitattu 20.9.2021. <https://www.oph.fi/fi/koulu-tus-ja-tutkinnot/pedagoginen-dokumentointi>

Paimio 2020. Varhaiskasvatustilalait. Viitattu 12.2.2022 <http://www.paimio.fi/palvelut/opetus-ja-kasvatus/varhaiskasvatus>

Pärnä, K. 2012. Kehittävä moniammatillinen yhteistyö prosessina. Lapsiperheiden varhaisen tukemisen mahdollisuudet. Väitöskirja. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Turku: Turun Yliopisto. Viitattu 20.9.2021. <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/77506/AnnalesC341Parna.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Rajala, E. 2019. Pedagoginen dokumentointi lasten osallisuuden näkökulmasta varhaiskasvatustilalaiten oppisisältöjä integroivassa steam-toiminnassa. Pro gradu-työ. Kasvatustieteiden laitos. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viitattu 20.9.2021. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/64544/1/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201906123145.pdf>

Rintakorpi, K. & Holmikari, J. 2021. Sosiaalipedagogisen osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen varhaiskasvatustilalaitessa. Sosiaalipedagogisen aikakauskirja, vuosikirja 2021, vol. 22. Viitattu 14.4.2022. <https://journal.fi/sosiaalipedagogiikka/article/view/109067/66405>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tutkimuksen luotettavuus ja arviointi. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietovaranto. Viitattu 8.5.2022. <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>

- Saukko, K. 2019. Varhaiskasvatuksen syventävät ammattiopinnot suorittaneiden sosionomien (amk) urapolku. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Centria ammattikorkeakoulu. Viitattu 2.3.2022. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/161228/saukko_katri.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Suomi, H. 2020. Varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvan kartoittaminen. Opinnäytetyö YAMK. Sosiaali- ja terveysalan johtaminen. Metropolia ammattikorkeakoulu YAMK. Viitattu 2.3.2022. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/342409/Suomi_Heidi.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Talentia 2017. Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. Viitattu 19.9.2021. <https://talentia.ejulkaisu.com/2017/eettiset-ohjeet/>
- Talentia n.d. Varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväkuva. Viitattu 16.3.2022. <https://www.talentia.fi/talentia/talentian-tavoitteet/talentia-vaikuttaa-varhaiskasvatuksessa/varhaiskasvatuksen-sosionomin-tehtavakuva/>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Turja, L. & Vuorisalo, M. 2017. Lasten oikeudet, toimijuus ja osallisuus oppimisessa. Julkaisussa Valloittava varhaiskasvatus. Tallinna: Vastapaino Oy
- Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta. 2018. L 23.8.2018/753 muutoksineen. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180753>
- Varhaiskasvatuslaki. 2021. L 4.6.2021/57a muutoksineen. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540#L10P57a>
- Varhaiskasvatuslaki. 2018. L 13.7.2018/540 muutoksineen. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540#L2P10>
- Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Tammi.
- Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Tutkimuslupa

Hakijan tiedot	Nimi Veera Lehtinen		
	Katuosoite	Postinumero	Postitoimipaikka Turku
	Puhelin	Sähköpostiosoite	
	Tutkimuslaitos, oppilaitos tai muu yhteisö Turun ammattikorkeakoulu	Hakijan tehtävä/virka-asema Opiskelija	
Vastaava tutkija/Tutkimuksen ohjaaja	Nimi Heli Virjonen		
	Toimipaikka ja osoite Turun Ammattikorkeakoulu		
	Puhelin	Sähköpostiosoite	
	Paikka ja päivämäärä _ / _ / _	Allekirjoitus	
Päiväys ja allekirjoitus	Paikka ja päivämäärä _ / _ / _	Hakijan allekirjoitus	
Valmistelija täyttää	☐ Olen tarkastanut lupaan liittyvät dokumentit		
	Lisätietoja		
Päiväys ja valmistelija	Paikka ja päivämäärä _ / _ / _	Valmistelija	
Päätäjä täyttää	Tutkimusluvan myöntäminen ☐ Tutkimuslupa myönnetään ☐ Tutkimuslupaa ei myönnetä		
	Myöntämisen ehdot ☐ Tutkimuksen myöntämisen ja tietojen luovuttamisen ehtona on, että tutkimuksen tekijä sitoutuu huolehtimaan tietojen käsittelystä ottaen huomioon henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön. Tutkimuksen tekijä on velvollinen käyttämään tietoja luottamuksellisesti ja ainoastaan tämän tutkimuksen tekemiseksi. Tutkimuksen valistuttua tiedot on hävitettävä asianmukaisella tavalla. ☐ Hakijan tulee toimittaa valmis raportti tutkimuksen valmistuttua tutkimusluvan myöntäjälle ☐ Muut ehdot Perustelut myöntämättä jättämiselle		
Päiväys ja päätäjän allekirjoitus	Paikka ja päivämäärä _ / _ / _	Allekirjoitus	

Tiedottaminen päätöksestä	☐ Tutkimusluvan hakijalle ☐ Opintopalvelupäällikkö ☐ Muu taho:
----------------------------------	---

TIIVISTELMÄ TUTKIMUSSUUNNITELMASTA

Tutkimuksen tekijä/ -t	Rosa Merivirta, Sofi Salmela ja Veera Lehtinen	
Tutkimuksen nimi	Sosionomin rooli varhaiskasvatuksessa	
Tutkimuksen tausta	Sosionomin työnkuva varhaiskasvatuksessa on epäselvä tehtävänimikkeen uudistuksen myötä. Tutkimuksessamme selvitämme varhaiskasvatuksen työntekijöiden näkökulmia varhaiskasvatuksen sosionomin roolista työtiimissä, sekä millaisia muutoksia roolilla voi tiimin ja työyhteisön hyvinvointiin ja yhteishenkeen olla.	
Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelmat	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miten varhaiskasvatuksessa työskentelevät opettajat ja lastenhoitajat kokevat työtehtävien muutoksen varhaiskasvatuksen sosionomien tuleksa osaksi työtiimiä? 2. Miten nämä muutokset vaikuttavat työyhteisöön ja sen työilmapiiriin? 3. Onko muutoksella vaikutusta varhaiskasvatuksen laatuun? 	
Tutkimuksen aikataulu	Työstämme tutkimusta syksystä 2021 kevääseen 2022	
Liittyykö tutkimukseen tutkimus-eettisiä ongelmia? Jos liittyy, mitä?	Tutkimukseen ei liity eettisiä ongelmia.	
Turun ammattikorkeakoulun rooli tutkimuksessa (vastuut, velvoitukset ja hyöty)		
Tutkimuksen budjetti ja rahoittajat	Tutkimuksemme ei tarvitse erillistä budjettia tai rahoittajia.	
Päiväys ja allekirjoitus	Paikka ja päivämäärä _ / _ / _	Vastuullisen tutkijan/Tutkimuksen ohjaajan allekirjoitus

Liitteet

- Tutkimussuunnitelma
 Tietosuojailmoitus (EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen artikloiden 13 ja 14 mukainen tutkittavan informointi)
 Tutkimuseettinen ennakoarviointilausunto
 Muut liitteet (esim. kyselylomake) _____

Sähköpostin saateviesti kyselylomakkeeseen

Hei,

Olemme Rosa, Sofi ja Veera ja opiskelemme Turun ammattikorkeakoulussa sosionomeiksi. Teemme opinnäytetyötä, jonka aiheena on sosionomin rooli varhaiskasvatuksessa. Toteutamme opinnäytetyön yhteistyössä Paimion kaupungin varhaiskasvatuksen kanssa. Opinnäytetyön tavoitteena on oheisen kyselylomakkeen avulla selvittää, millaisia muutoksia varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuva tulee tuomaan lähitiimeihin.

Kysely on lähetetty Paimion kaupungin päiväkotien varhaiskasvatuksen ammattilaisille. Toivomme, että voisit käyttää noin 15-20 minuuttia kyselyn vastaamiseen. Kyselyyn vastataan anonyymisti ja vastaaminen on vapaaehtoista. Vastaathan kyselyyn viimeistään 5.12.2021, kiitos!

Tietoja ja tuloksia käsitellään luottamuksellisesti ja tulokset julkaistaan niin, ettei yksittäistä vastaajaa voi niistä tunnistaa. Valmis opinnäytetyö tullaan julkaisemaan internetosoitteessa www.theseus.fi.

Olethan meihin yhteydessä, mikäli sinulla on kysyttävää opinnäytetyöhön tai kyselyyn liittyen.

Kyselyyn pääset vastaamaan tästä linkistä: <https://link.webropolsurveys.com/S/0779B14D40561870>

Turussa 14.11.2021

Terveisin: Rosa Merivirta, Veera Lehtinen & Sofi Salmela

Kyselylomake

TURKU AMK

Sosionomin rooli varhaiskasvatuksessa

1. Millä ammattinimikkeellä työskentelet päiväkodissa?

- Varhaiskasvatuksen opettaja
- Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja
- Lastenhojaaja
- Jokin muu, mikä?

2. Mikä on koulutuksesi?

- Kasvatustieteiden kandidaatti
- Sosionomi AMK
- Lähihoitaja
- Jokin muu, mikä?

3. Luettele kolme (3) mielestäsi tärkeintä lähitiimin ominaisuutta:

4. Mitkä työtehtävät kuuluvat mielestäsi sinulle?

5. Miten työtehtävät jakautuvat tiimin kesken?

6. Mitä varhaiskasvatuksen sosionomin työnkuvaan sinun mielestäsi tulisi kuulua?

7. Mitä uutta varhaiskasvatuksen sosionomi mielestäsi tuo lähitiimiin?